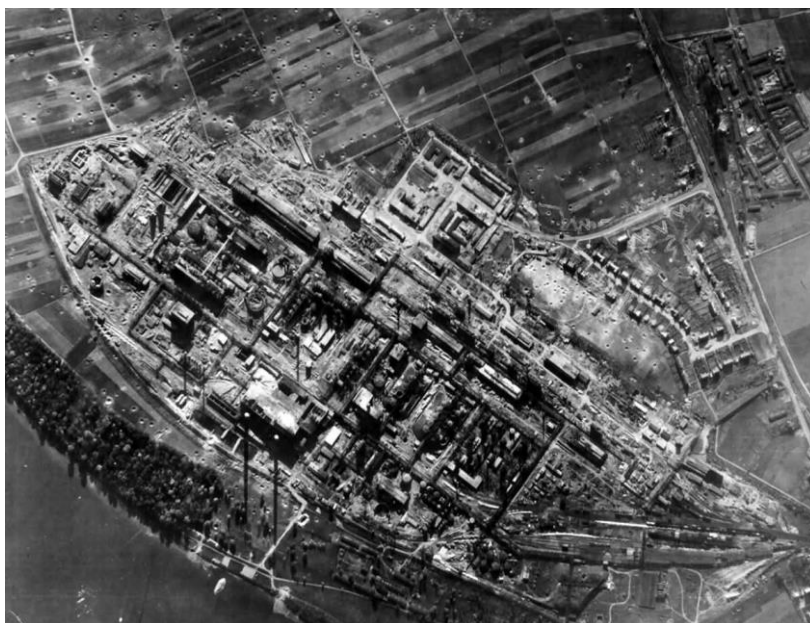

21/22 jun 1944 Een fatale nacht voor het 44ste Rhodesia Squadron R.A.F.

Het is dit jaar 80 jaar geleden dat er tijdens die nacht boven Limburg 7 Lancaster bommenwerpers werden neergehaald. 3 ervan behoorde toe aan het 44ste Rhodesia Squadron (R.A.F.). Deze maakte deel uit van een aanval op de olieraffinaderij voor synthetische olie te Wesseling gelegen ten zuiden van Keulen. De aanval werd ingezet met 133 Lancasters en 6 toestellen van het type Mosquito behorende tot groep 5 en uitgevoerd met toestellen behorende tot het 44ste, 49ste, 57ste en 619ste Squadron. Tevens ook 5 Lancasters uit groep 1. In deze desastreuze nacht werden in het totaal maar liefst 37 toestellen neergehaald wat betekend een verlies van bijna 28 procent wat vele malen hoger ligt dan de aanvaardbare 2 a 4 %. Erger nog dan het verlies aan materiaal was de tol aan mensenlevens. 207 bemanningsleden lieten het leven. 50 konden er springen waarvan er 42 werden opgepakt en afgevoerd als krijgsgevangenen, 8 bemanningsleden konden uit handen blijven van de bezetter. 29 toestellen werden neergehaald door Duitse nachtjagers en 8 door het Duitse luchtafweergeschut (Flak) waarbij de divisies 4,7 en 22 hierbij een totaal van 12.669 granaten hadden afgevuurd. Vele toestellen die wel nog terugkeerde hadden eveneens schade opgelopen. De reden voor dit debacle was dat door een goed werkend radarsysteem van de Duitsers deze op de hoogte waren van de komst van deze armada en dat het een heldere nacht was met lage bewolking waardoor de toestellen vliegende schietschijven waren voor de nachtjagers. Analisten kwamen dan ook tot de conclusie dat deze formatie in mootjes werd gehakt, de meeste toestellen nog voor ze hun doel bereikt hadden. De fabriek (doel) zelf dan! Hier was de schade eerder beperkt. Later zou blijken uit een geheim Duits rapport dat 40% van de productie stillag, hetzij van korte duur. Door de lage bewolking was het niet mogelijk om de gebruikelijke procedure te volgen die eruit bestond om in 3 golven een aanval uit te voeren. De eerste golf gooide flares uit om het geheel te verlichten. De 2de golf markeerde het doel met rode of groene kleuren (TIs) uitgevoerd door het 83ste Squadron (Pathfinders) en de 3de golf bombardeerde. Door de lage bewolking ging men over tot blind bombarderen (H2S). Gelijktijdig voerde die nacht de R.A.F nog een 2de aanval uit waarbij het doel de olie-plant in Scholven-Buer bij Gelsenkirchen was en waarbij 20% van de toestellen verloren gingen.

(Olieraffinaderij te Wesseling gelegen langs de Rijn -najaar 1944)

Het 44ste Rhodesia Squadron tijdens W.O.2.

Op 24 Dec 1941 kregen ze 3 Lancaster bommenwerpers toegewezen, de eerste van 200 toestellen die besteld waren bij AVRO na zeer bevredigde resultaten met een prototype (BT308). In het O.R.B. (Operations Record Book) van dit Squadron lezen we dat ze op 3-4 maart 1942 al een operationele opdracht uitvoerde die erin bestond om voor de kust van Duitsland met succes enkele zeemijnen te leggen, door hun beleefd tuinieren genoemd (Gardening). De Lancaster zou zich tijdens de verdere oorlog ontwikkelen tot de belangrijkste Engelse bommenwerper door o.a. zijn robuustheid, handeling en grote bommenlading. Langzaam verwierf deze een legendarische status die na de oorlog alleen maar groter werd.

(3 Lancasters van het 44ste Squadron in volle vlucht – 29 sept 1942).

Vanaf 31 Mei 1943 tot 30 September 1944 was hun thuisbasis in Dunholme Lodge gelegen in Lincolnshire (U.K.). Het is vanaf deze basis dat 16 toestellen van dit smaldeel vertrokken op 21 jun 1944 tussen 22.55 hr. en 23.27 hr. voor de aanval op Wesseling ten Zuiden van Aken. 6 vliegtuigen zouden echter niet meer terug keren. Nooit zou dit Squadron een groter verlies lijden gedurende de oorlog dan tijdens deze nacht.

Waar stortte deze toestellen van het 44 Sqdr. neer en hoeveel bemanningsleden kwamen hierbij om?

1. ND 973- KM Herkenbosch bij Nijmegen – 7 Doden
2. LM 592- KM Riethoven bij Valkenswaard – 7 Doden.
3. LL938 - KM Nederweert bij Roermond - 5 Doden
4. ME 803 KM–O Kolenhaven aan het Albertkanaal te Langerlo (Genk) – 8 Doden
5. LM 434 KM-F– Tussen Boslaan en mijn Eisden, Lanklaar – 2 Doden
6. ND 552 KM- X– Kolenstock mijn Eisden – 7 Doden

De volledige bemanning bestond uit 7 personen maar bij de Lancaster die te Langerlo viel was er een 8ste bemanningslid – deze hadden een 2de navigator bij die in opleiding was (Training on the job).

Andere Lancasters crashes diezelfde nacht in Belgisch Limburg.

Die nacht stortte en in Limburg 7 Lancasters neer.

1. ME 843 LE-U – 630 Squadron – Lozerheide Bocholt – 7 Doden
2. ME683 EM-W – 207 Squadron - Gehucht Genits bij Meeuwen – 7 Doden.
3. LM580 DX-L – 57 Squadron - Aan het station van As – 1 Dode.
4. LL 973 EM-M – 207 Squadron – Langs de Dornerstationstraat te Dorne – 3 Doden.

De andere 3 staan in de lijst van het 44ste Squadron (nr. 4,5 en 6).

(Memorials – Links Lozerheide Bocholt, rechts boven Anjerstraat Meeuwen, rechts onder As Station)

R.A.F vliegveld Dunholme Lodge.

Al deze crashes nader belichten zou mij veel te ver leiden al mogen al deze zeker niet vergeten worden. Ik beperk mij dan ook enkel tot deze behorende tot het 44ste Squadron die in Belgisch Limburg zijn gevallen.

De Lancaster LM 434 KM-F te Lanklaar.

Deze werd de 22ste jun 1944 om 01.30 hr. uit de lucht geschoten door niemand minder dan Heinz-Wolfgang Schnauffer en zijn bordfunker (radio operator) Friedrich "Fritz" Rumpelhardt. Heinz Schnauffer was de Luftwaffe's meest succesvolle, gevreesde nachtjager met een totaal van 121 overwinningen. Hij was op dat ogenblik Kommandeur van de IV Gruppe NJG 1 (Nachtjagtgeschwader) met als basis Brustem bij St-Truiden. Door zijn talloze overwinningen kreeg hij als bijnaam "Nachtspook van St-Truiden". In zijn voortreffelijke biografie door Wim Govaerts staan al zijn overwinningen op gelijst.

22 juni	81 Abschuß:01.25 uur Valkerswaard (9 km S. Eindhoven):Lancaster LM592 'KM-Q'/44 Sqn.-B-Flight. 82 Abschuß:01.30 uur 2km S Meeuwen (22km NNO Hasselt):Lancaster ME683 'EM-W'/207 Sqn. 83 Abschuß:01.36 uur 5km S Opoeteren (21 km NNW Maastricht):Lancaster LM434 'KM-F'/44 Sqn. 84 Abschuß:02.04 uur 6km S Hamont (27km SSO Eindhoven):Lancaster ME843 'LE-U'/630 Sqn.
---------	---

Hierin vernemen we dat het zijn 83ste Abschuß is. Opvallend is dat hij die avond 4 toestellen uit de lucht haalde waarvan er 3 op amper 11 minuten tijd. Zijn meest succesvolle avond was op 21 Feb 1945 toen hij maar liefst 9 Lancasters neerhaalde, een 10de vermoedelijke kon niet bevestigd worden.

(Fritz Rumpelhardt – Heinz Schnauffer)

De bemanning LM 434 KM-F.

Overleefde de crash niet.

- Pilot Officer Neville John Wingrove SCHOLTZ, geboren op 27-12-1923 in Que Que (Zuid Rhodesië) als zoon van Vincent James & Holly Georgina Scholtz, Pilot RAF, 20 jaar.

(foto's – Barnett family)

- Bommenrichter Flight Sergeant John Campbell WILLSON, geboren op 30-01-1924 in Encinitas California (USA) zoon van Charles Alwyn & Euphemia Lily Willson, Royal Canadian Air Force, 20 Jaar.

Werden krijgsgevangen genomen (POW).

- Flight Engineer (boordwerktuigkundige) Sgt. W.T. Wainwright POW 21 Juli 1944.
- Airgunner (Midden boordschutter), Sgt. R. Schott RCAF.
- Wireless Operator (radio operator) Sgt. Francis Preston.

Verklaring Sgt. Francis Preston.

We werden geraakt om 1.20 hr. terwijl we nog over België vlogen op 20 minuten van ons doel. Al vlug stond ons vliegtuig in brand en de piloot gaf het bevel om te springen. Terwijl ik mijn parachute aandeed zag ik beiden schutters springen gevolgd door onze navigator.

Ik probeerde mij naar voren te begeven richting uitgang toen plots het toestel een steile duik maakte. vervolgens moet het toestel geëxplodeerd zijn want plots werd ik in de lucht geblazen en zeilde ik richting aarde. Ik merkte dat mijn D-ring nog aan mijn parachute zat en trok eraan. Na een paar seconde die wel uren leken zweefde ik langzaam naar omlaag. Ik maakte een goede landing en nadat ik mij in geen tijd bevrijd had van mijn parachute en harnas keek ik of ik nog uit één stuk was. Ik had een paar snijwonden langs mijn linker oog en een flinke kap in mij kin. Tot mijn verassing was ik niet alleen mijn polshorloge en hulp-kit kwijtgeraakt maar ook niettegenstaande ik geen gebit droeg mijn onderste tanden. Ik maakte mij verder niet al teveel zorgen en dankte God voor mijn leven. Ik bleef een uur zitten en keek in ijdele hoop uit naar de rest van de bemanning. Met de hulp van mijn kompas en kaart trok ik richting Zuid-Frankrijk.

Ver zou hij echter niet geraken – Hij werd in Luik gearresteerd en afgevoerd als krijgsgevangen.

- Airgunner (staartschutter), Sgt. William (Bill) D. Barnett. geb. 29 maart 1924, Umvuma (Zuid-Rhodesia).

(W.D. Barnett – Foto Kevin Barnett)

Kevin Barnett zoon van Bill Barnett bezocht op 13 jun 2014 het oud kerkhof te Lanklaar waar hij zijn respect betoonde aan het graf van piloot Neville Scholtz die het toestel zo lang mogelijk in de lucht heeft proberen te houden om zijn bemanning de kans te geven tijdig het vliegtuig te verlaten en aan wie zijn vader zijn leven te danken heeft. Kevin liet weten via mail aan Nic Merlo.

Mijn vader vertelde aan moeder dat hij geland was in een bos. Mensen uit de buurt snelden hem snel te hulp maar al heel vlug waren de Duitsers daar en namen hem gevangen. Mijn vader heeft

verschillende krijgsgevangenkampen meegemaakt. Het was een verschrikkelijke periode uit zijn leven. Via een doorgangskamp (Dulag) naar Stalag (stammlager) Luft VII, Stalag Luft III en tenslotte Stalag Luft IIIA. In dit laatste kamp kwam hij zijn broer Tom tegen. Thomas Edwin Barnett was piloot van de Hampden AD 804 PL-D die op 28 dec 1941 op de Pinnendijk te Gaanderen bij Doetichgem in de provincie Gelderland neerstortte tijdens een missie op Hülse in Duitsland. Hij zou 3,5 jaar krijgsgevangen blijven in Duitsland. Beiden bleven wel samen tot het einde van de oorlog.

Bleef uit handen van de bezetter (Evaded)

- Navigator Léo Tobin RCAF.

Deze kwam in de buurt van Maastricht terecht waar hij enkele dagen rondzwierf om op 26 juni het Maastrichtkanaal (Albert of Juliana-kanaal?) te overzwemmen. Raymond Garain uit Kortesseem pikte hem op te Munsterbilzen en hield hem een tijdlang verborgen. In Gors-Opleeuw vindt hij onderdak in het kasteel van de familie de Beaufort waar Graaf Bauduin de Beaufort lid is van de inlichtingendienst Luc-Marc (nr. VN/AR 27). Léo Tobin dient zich wel in de kelders verborgen te houden omdat daarboven een algemeen Duits kwartier was ingericht voor hoge Duitse officieren.

Vervolgens verblijft hij bij de familie Nulens-Mevissen, op de Boschel-Herbroek een gehucht van Kortessem. Als Canadees spreekt hij goed Frans en met een vals paspoort kan hij moeiteloos door gaan voor een Waalse neef. Hij helpt er zelfs mee op de boerderij tijdens de maanden Juli en Augustus met de oogst.

(Léo Tobin bij het oogsten – Foto Heemkundige kring Kortessem)

De Duitsers weten niet beter dan hij een dorpeling is en met komst van de geallieerde wordt hij samen met andere jonge mannen uit Kortessem opgeëist om aan het Albertkanaal loopgrachten te gaan graven. Na de bevrijding word zijn uniform dat aanvankelijk begraven werd terug opgegraven en poseert hij ermee tussen leden van de witte brigade.

(Foto Heemkundige Kring Kortessem)

Omdat hij goed Frans spreekt fungeert hij als tolk tussen het geheim leger en de Amerikanen te Brustem. Ironisch genoeg, dezelfde basis als waar degene die hem heeft neergeschoten is opgestegen.

Waar precies stortte de Lancaster LM 434 nu neer?

Er is lang een verwisseling geweest met de crashplaats van een Amerikaanse B-17“Katy” (42-30807) eveneens een 4-motorige bommenwerper en waarvan we zeker zijn dat die op 14 okt 1943 neergestort is op het Lankerveld te Dilsen/Lanklaar.

Uit onderzoek uitgevoerd door Luicen Bogers en Frans Van Horenbeek, twee pioniers die al in de jaren 1970/80 onderzoek deden naar de talrijke crashplaatsen in onze provincie verneem ik dat de LM 434 gecrasht is midden in een bos tussen de Boslaan en de mijn van Eisden.

Dank zij het project “Onder de Radar” van de provincie Limburg i.s.m. de universiteit van Gent heeft men nu niet alleen toegang tot originele luchtfoto’s uit die tijd maar kan men ook alle verstoringen in het landschap bestuderen en die zorgen soms voor niet alleen opheldering maar bevatten ook verassingen. Zo vond ik een concentratie verstoringen die ter plaatsen nader onderzocht dienden te worden. Het bleek te gaan om een 8- tal bomkraters. Hierbij is het aannemelijk dat deze veroorzaakt zijn door de 2 Lancasters die vlakbij gecrasht zijn. In principe is het zo dat wanneer het doel nog niet bereikt is en men weet dat men gaat neerstortte men zich best van zijn bomlading dient te ontdoen, bij voorkeur boven niet bebouwd gebied al is dit gemakkelijke gezegd dan gedaan.

De bomkraters links boven bevinden zich achter het “Sparrendal” links op de helling met het Kempisch plateau en zijn na 80 jaar nog steeds nadrukkelijk in het landschap aanwezig.

Het gebied rechtsonder is volledig ingenomen door industrie – De crashplaats bevindt zich nagenoeg op de hoek van de Bekaertlaan en de Meerkensstraat.

(Luchtfoto van de mijn van Eisden gedateerd 15 sept. 1952 en wanneer men dieper inzoomt is in de rode cirkel de inslagkrater van de LM 434 nog steeds te zien is.)

Foto genomen op de bodem van een van de 8 bomkraters.
Samen op onderzoek met "Babs"

Gemiddeld 6 mrt. diameter en 2,5 mrt. diep.

Deze kraters zijn ondertussen al flink begroeid en in sommige staan zelfs heuse bomen.

De Lancaster ND 552 KM-X te Eisden.

Deze stortte neer op de kolenstock van de mijn te Eisden op minder dan 2 km van de LM 434 te Lanklaar. Uit een rapport blijkt dat deze het slachtoffer is van een luchtbotsing met de LM 434. Dit verklaart de korte afstand tussen beiden crashplaatsen en ook waarom niemand het neerhalen van de ND 552 heeft opgeëist. Zowel geen nachtjager als het Flak luchtafweergeschut. De bemanning van de LM 434 wist dat hun toestel aan het neerstortte was en de piloot heeft er alles aan gedaan om zijn bemanning de kans te geven het toestel tijdig te verlaten al stierf hierbij de bommenrichter. Deze van de ND 552 werden totaal verrast door de stuurloze LM 434 en niemand had dan ook de kans om te springen. Alle 7 bemanningsleden kwamen om.

De bemanning ND 552 KM-X.

- Piloot F/O Neil Joseph Smith, 415556. R.A.A.F. 22 jaar. zoon van Sidney Edward en Alice Ethel Smith uit Midland Junction, West Australia.
- Boorwerktuigkundige (Flt. Engr.) Sgt. John Douglas Barber 1589519. R.A.F. (V.R.) 19 jaar. Zoon van Harry en Elizabeth Barber uit Wilmslow, Cheshire.
- Navigator F/O Thomas Sawers Calder. 14923 R.A.F.(V.R.) 21 jaar.
- Bommenrichter Flight Sgt. Michael William Beevor Steele. 1612783 R.A.F. (V.R.) 23 jaar.
- Radio operator / Schutter Sgt. Laurence Herbert Bozier. 1463968 R.A.F. (V.R.) 23 jaar.

- Boordschutter Sgt. David Blackie 2205827 R.A.F. (V.R.) 19 jaar. Zoon van James en Marie Blackie uit Liverpool.
- Boorschutter Sgt. Raymond William Brett, 1807476 R.A.F. (V.R.) 20 jaar.

(De bemanning voor ze opstegen voor hun laatste vlucht – Foto De Vreedsel)

Verklaring Jan Kolhbacher.

Jan was op dat ogenblik 8 jaar oud en het toestel stortte nagenoeg in zijn achtertuin neer. Dit gebeuren laat nu nog altijd een diepe indruk na.

In de cité wisten we altijd al heel vroeg, zelfs nog voor de sirenes van de koolmijn het luchtalarm kenbaar maakten, wanneer er bombardementseskader in aantocht waren. Een wel op een duidelijk zichtbare manier...als het overdag gebeurde. In de scholen van de Eisdense Cité, de jongensschool, Meisjes- en Kleuterschool, de huishoudschool en het klooster (een lange rij grote en moderne gebouwen rond het kerkplein) werden, na het bombardement op het kamp van Beverlo, eenheden van de Kriegsmarine ondergebracht. In de bossen rond het kerkplein hadden ze louter éénmansgaten gegraven. Als er een "vijandelijk eskader" de Belgische kustlijn naderde werd in die gebouwen het sein luchtalarm gegeven. Dan zagen wij die Duitsers in volledige uitrusting uit die gebouwen naar het bos en hun eenmansgaten lopen.

Die bewuste nacht moesten we het doen met het luchtalarm van de sirenes van de koolmijn. Wij woonden toen, in de Paul Lambertlaan, gescheiden door een strook bos, van de "vorming" waar de kolentreinen, volgens hun bestemming, samengesteld werden vooraleer ze naar het station van Eisden gesleept werden. Achter dit terrein waarover vele sporen naast elkaar lagen, lag een, berm waarop een spoorlijn die van onder de kolenwasserij naar de terril leidde die ver buiten de mijnterreinen in het bos lag. Achter deze spoorwegberm bevonden zich de kolenstocks, waar twee grote portaalkranen heen en weer reden voor het ontladen en laden van de verschillende types wagons.

Die bewuste nacht trokken onze ouders, na het signaal "luchtalarm" met ons naar de kelder. We hoorden en zagen weinig. Dan volgde het sein "veilig". Maar we moesten altijd wachten op het tweede sein "veilig". Mijn vader, mijnwerker en Oostenrijkse veteraan van de Eerste Wereldoorlog, vond dit tweede signaal overbodig. Misschien ook omdat hij, al zwaar lijdend van de stoflong (hij overleed enkele maanden later, 52 jaar oud) in de kelder nog sterker aan ademnood leed. Hij nam me mee naar de slaapkamer. Moeder en de andere kinderen bleven in de kelder. Toen vader en ik in de kleinste kamer van onze woning, waar ik sliep, waren, hoorden we schieten e.d. Vader opende het raam en toen zagen we wat ik later zou noemen "een hemel voor vuur". Het vliegtuig stortte met oorverdovend lawaai brandend neer. Een beeld dat me wel altijd zal bijblijven. Toen het in de kolenstocks terechtkwam, op enkele honderden meters van onze woning, voelde ik me bijna opgetild. "Dat is de luchtdruk" zei vader. De vlammen laaiden hoog op. Vader sloot het raam en zei dat we binnen moesten blijven.

's Anderendaags werden we gewekt door het geluid van de zware pompen die door de koolmijn ingezet werden om de brandende kolen te blussen.

De gardes van de koolmijn kwamen huis aan huis de bewoners verwittigen dat men , wegens nog ontploffende boordmunitie, moest binnenblijven. De Duitsers doorliepen straten en tuinen.

In de namiddag mochten we de straat op. En natuurlijk met onze vrienden gaan rondkijken.

Wij woonden op het nr. 24 in de Paul Lambertlaan. In de tuin van de woning 36, daar woonde de Hongaarse familie Decsi, lag een stuk vleugel met een brandstoftank (?), in de groentetuin. Vader Decsi was kwaad omdat zijn ajuinen bed in de vernieling lag. Verder in deze laan, nr. 25, bij de Poolse familie Fronczyk, lagen ook brokstukken van het staartstuk in de tuin en het aangrenzende dennenbosje. Op het einde van de laan, toen nog bos en onbebouwd, lag een bemanningslid met een ongeopende valscherf, die gedeeltelijk nog in de takken van de bomen hing.

We konden dit van op de straat zien. De Duitsers onderzochten er alles en hielden iedereen op afstand. Later vertelden ons oudere bewoners dat die piloot ook "iets, zoals een rubberbootje bij zich had." Maar daar hebben wij niets van gezien.

De volwassenen die tot in de kolenstocks geraakt waren (arbeiders van de koolmijn e.d.) vertelden zat er vier verkoold lichamen lagen (juist vier zwarte poppen)

De brokstukken die in de straat gevallen waren, werden dezelfde dag nog door de Duitsers opgehaald. In de stocks zelf gebeurde dit later.

De doden werden naar het kerkhof in Lanklaar overgebracht. De Cité kreeg pas in 1958 een eigen kerkhof.

Op de plaats van de crash stond enige jaren een eenvoudig houten kruis met en Engelse helm erop gezet. Dit kruis zou achteraf er verwaarloosd en vergeten bij gaan liggen . En uiteindelijk helemaal verdwijnen. In de kerk van Lanklaar werd een gedenksteen voor de gesneuvelde bemanningsleden geplaatst. Tot daar mijn jeugdherinneringen.

(Bij het symbolische graf van de gesneuvelde bemanning poseerden de bovengronders van de elektrische dienst die voor dit gedenkteken zorgden.

o.m. Miel Kusters, André Henry, Jaak reulens, Pol Serneels, Jaak Dreesen, Jules Jeurissen, Jean Marotti, Theo Kenzeler, Henri Merlo e.a. Foto- Stichting Erfgoed Eisden.)

(Naarmate de jaren vorderde geraakte het gedenkteken in verval om uiteindelijk volledig te verdwijnen- Foto's Stichting Erfgoed Eindhoven)

Begraven te Lanklaar.

Zowel de lichamen van deze te Eisden als Lanklaar werden begraven in een gemeenschappelijk graf te Lanklaar (Oud Kerkhof) waar ze nog steeds rusten.

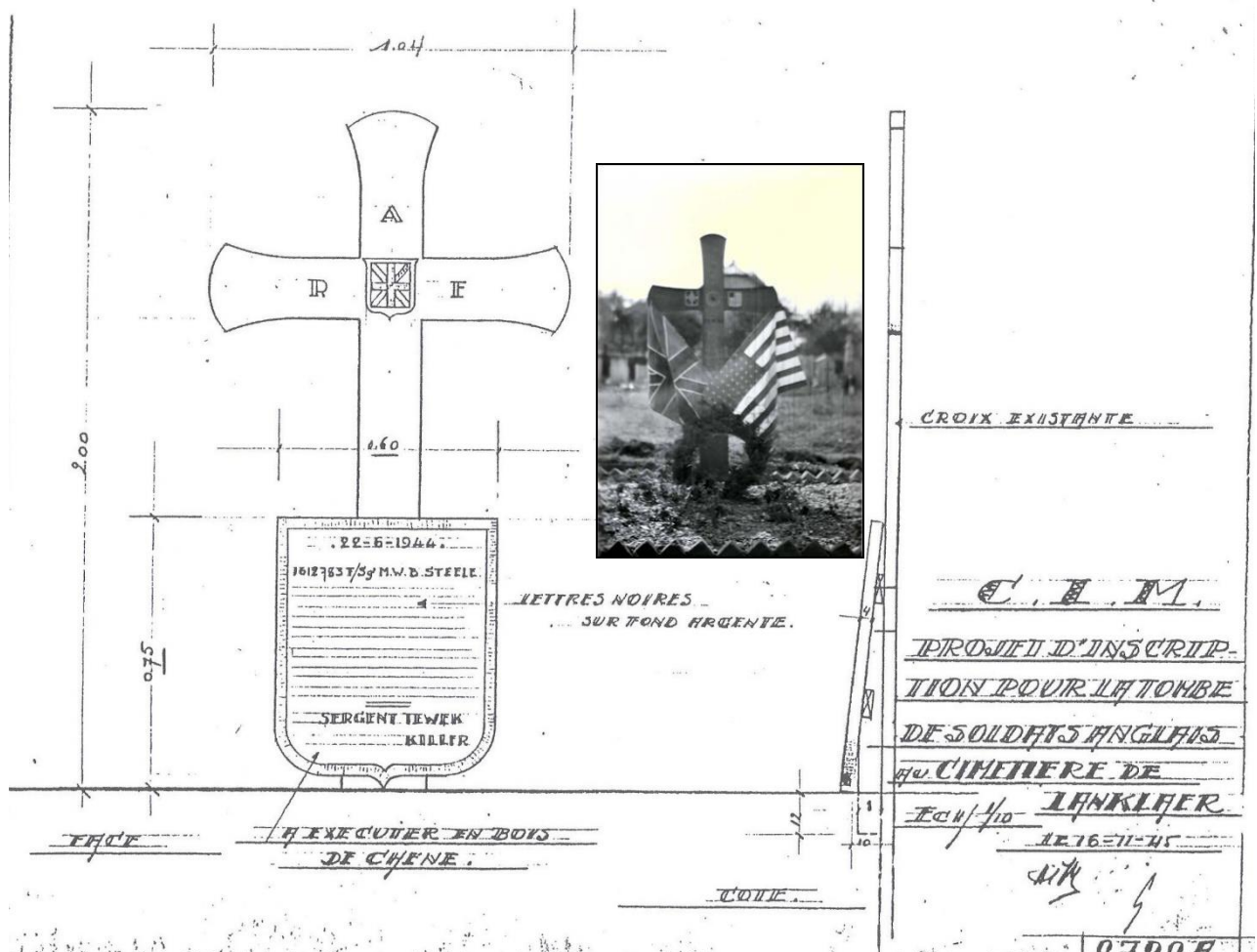
(Foto Theo Stams-Hoeven, De Vreedsel)

(Gemeenschappelijk graf)

De identificatie van deze bemanningsleden verliep bijzonder moeilijk temeer omdat enkele lichamen verkoold waren. Bij de 2 gesneuvelde te Lanklaar noteerde de Duitsers die blijkbaar niet vertrouwd waren met de Engelse taal de bijnamen zoals die op hun vliegkledij voorkwamen. Zo werden de namen van piloot Scholtz en bommenrichter Willson in de dodenlijst van het Rode Kruis genoteerd als TEWEK en KILLER. Meer dan een jaar later was hun identificatie nog niet opgehelderd.

De mijndirectie gaf aan hun tekenbureau de opdracht om een herinneringskruis te ontwerpen waar de 2 namen Twerk en Killer nog steeds op voorkwamen. De tekening is gedateerd 16 nov 1945.

22-6-1944.

1612783 F/S^{gt} M.W.B. STEELE

2205827 S^{gt} D. BLACKIE

1807476 S^{gt} R.W. BRETT

1463968 S^{gt} L.H. BOZIER

142923 F/O T.S. CALDER

1589519 S^{gt} J.D. BARBER

415556 F/O N.J. SMITH

SERGEANT TEWEEK

SERGEANT KILLER

(Tekeningen Stichting Erfgoed Eisden – Foto Kruis Theo Stams-Hoeven)

Op de foto ziet men rechts ook een Amerikaanse vlag.
Bommenrichter Fl. Sgt. Willson Royal Canadian Air Force was geboren in Californië en had de Amerikaanse nationaliteit.

Na de oorlog werden alle steden en gemeentes aangeschreven met de vraag of er vliegtuigen op hun grondgebied zijn neergestort, Hoeveel? wat is er met de bemanning gebeurd enz. Vervolgens kwam een Engelse onderzoeksteam ter plaatse om zich van de toestand ter vergewissen.

Op 15 Juli 1946 ontving de gemeente Eisden zo'n onderzoeksteam en in het Ongeval en onderzoeksrapport staat.

Onderzoek ter plaatse onthult dat dit vliegtuig crashte op de kolenstock van de mijn te Eisden als gevolg van een luchtbotsing met Lancaster LM 434, onderwerp van een rapport onder referentie 2KKNU/2038/AIR/655.

De "Gendarmes" te Eisden verklaarde dat niemand van de bemanningsleden van de ND 552 is kunnen ontsnappen en dat ze allemaal verbrand waren. Zij verklaarde tevens dat deze bemanning begraven ligt samen met 2 andere lichamen op het kerkhof van Lanklaar. Dit werd gecontroleerd in bijzijn van een curé (geestelijke van de parochie) en bleek het geval te zijn.

Op het kerkhof liggen in een gemeenschappelijk graf deze 7 lichamen samen met 2 van de LM 434. Op het graf staat één enkel eiken kruis zonder namen. Het graf bevindt zich in excellente toestand.

Het is aanbevolen dat de 7 namen van deze bemanning samen met de 2 van de Lancaster LM 434 worden ingegraveerd op een gemeenschappelijk kruis van dit graf.

Dat het graf in excellente toestand verkeerde was de verdienste van het gezin Theo Stams-Hoeven. Deze hebben de zorg hiervoor opgenomen iets wat erg gewaardeerd werd, zie brieven hieronder.

In 1990 mocht mevrouw hoeven als appreciatie een mooi handgeschilderde ere-plakkaat ontvangen.

No. 44 (RHODESIA) SQUADRON ASSOCIATION

President: Air Chief Marshal Sir Ruthven Wade KCB DFC
Chairman: Group Captain J Laycock RAF
Hon Treasurer: Squadron Leader D Haller "Trankeldales" Sotby Lane Ranby Lincoln LN3 5LN
WWII Member: Mr B A Dowty 39 Sudbrooke Lane Nettleham Lincoln LN2 2RW
Hon Secretary: Squadron Leader H M Horscroft Church Lane Eagle Lincoln LN6 9DJ
Swinderby (052286) 653

18 January 1990

Mevrow Hoeven,
Dorpstraat 412,
Lanklaar,
Dilsen,
3650 Dilsen/Stokkem,
Belgium.

Dear Mevrow Hoeven

In a recent letter from Flight Lieutenant J Calder, we were told of the way in which you have so carefully tended the graves of former 44 Squadron aircrews who are buried in Lanklaar cemetery. I write to tell you that the members of our Association are deeply moved by your caring and ask you to accept our grateful thanks.

As a token of our appreciation, please accept the enclosed gift of a 44 (Rhodesia) Squadron wall plaque. I have also enclosed a brief history of our squadron which you may find of interest; a full history is being prepared and we hope to publish it later this year.

I apologise for having to write in English; I have no Flemish. My best wishes to you for 1990 and many happy years ahead.

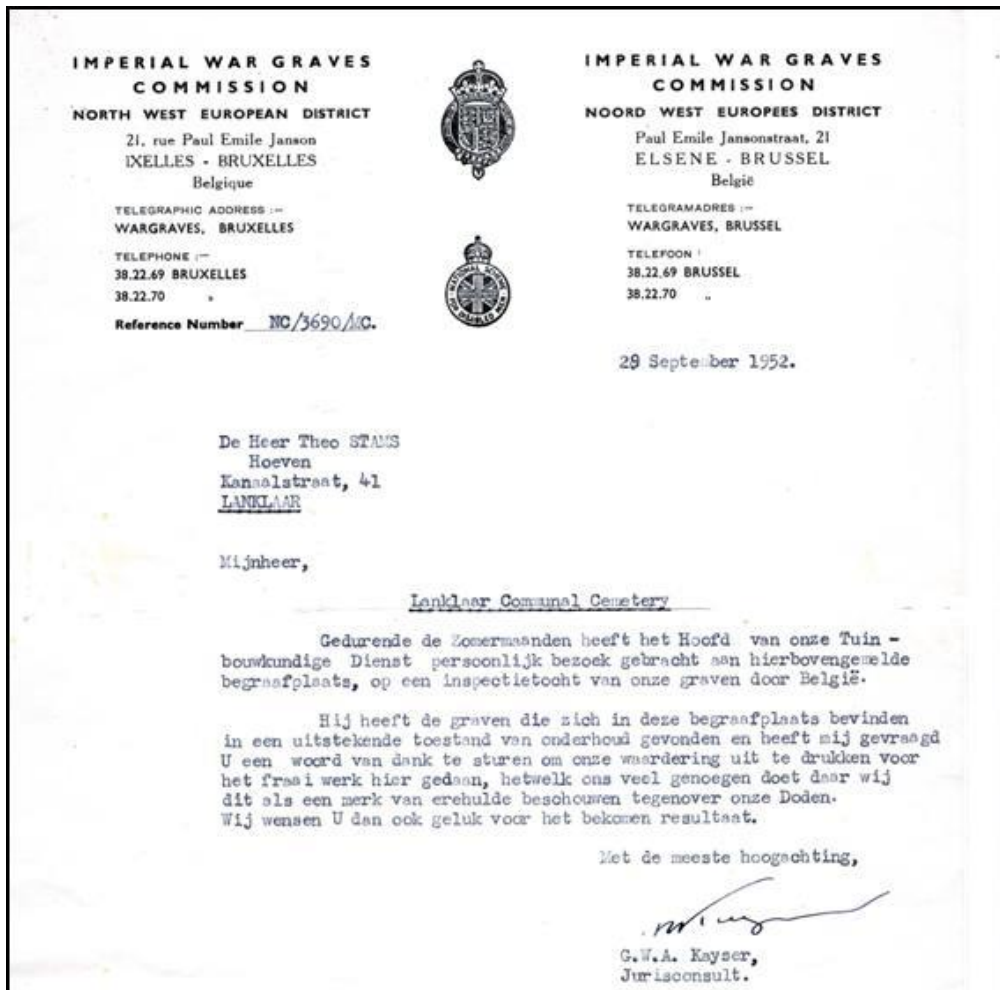
With gratitude.

Yours sincerely

Henry Horscroft

H.M. Horscroft

Ook in de St-Pauluskerk te Lanklaar bevindt zich een gedenksteen als herinnering aan dit tragisch gebeuren.

(Bemerk dat op een totaal van 9 personen er 5 verschillende nationaliteiten zijn. Foto – De Vredsel)

De Lancaster ME 804 KM-O kolenhaven Langerlo (Genk).

Vertrok de 21ste jun 1944 vanop Dunholme Lodge om 23.26 Hr. en werd om 01.35 Hr. neergehaald door Oblt. Georg Fenger die opgestegen was te Brustem (IV Gruppe NJG 1). hierbij kwamen alle 8 bemanningsleden om.

De bemanning.

- Piloot F/O Thomas Bryan Richards, 160150 R.A.F. (V.R.) 21 jaar.
Zoon van Thomas Owen en Hylda Mary Richards uit Salisbury, Zuid Rhodesië.
- Boordwertiugkundige Flt./Engr. Harold Vincent Thompson , 1795515, R.A.F. (V.R.)
- Navigator Flt. Sgt. George Leonard Wright, 1578552, R.A.F. (V.R.) 21 jaar.
Zoon van George en G.A.Wright uit Holmbusch, Cornwall.
- Navigator Flt. Sgt. Raymond Fazackerley, 1230376, R.A.F. (V.R.)
Zoon van Thomas en Elisabeth Fazackerley uit Lostock, Lancashire.
- Radio operator Sgt. Henry Robert Pursglove, 1238611, R.A.F. (V.R.) 21 jaar.
Zoon van Herbert Henry en Nellie Pursglove uit Edgware, Middlesex.
- Bommenrichter Flt. Sgt. John Alan Buckby, 1398205, R.A.F. (V.R.) 21 jaar.
Zoon van Charles William en Margaret Wylie Buckby uit Muswell Middlesex
- Boordschutter Sgt. Harry Moxon Greenfield, 710171, R.A.F. (V.R.) 19 jaar.
Zoon van Frank Arthur Herbert en Marjorie Greenfield uit Gwelo, Zuid Rhodesië.
- Boordschutter Flt. Sgt. Willis Eugene Spinks R/183116 R.C.A.F. 19 jaar.
Zoon van Willis James en Hattie Mae Spinks uit Brooklyn, Queen's Co. Nova Scotia, Canada.

(Origineel kruis in juni 1944 op het graf te Genk van de 19 jarige Canadees Willis Spinks.

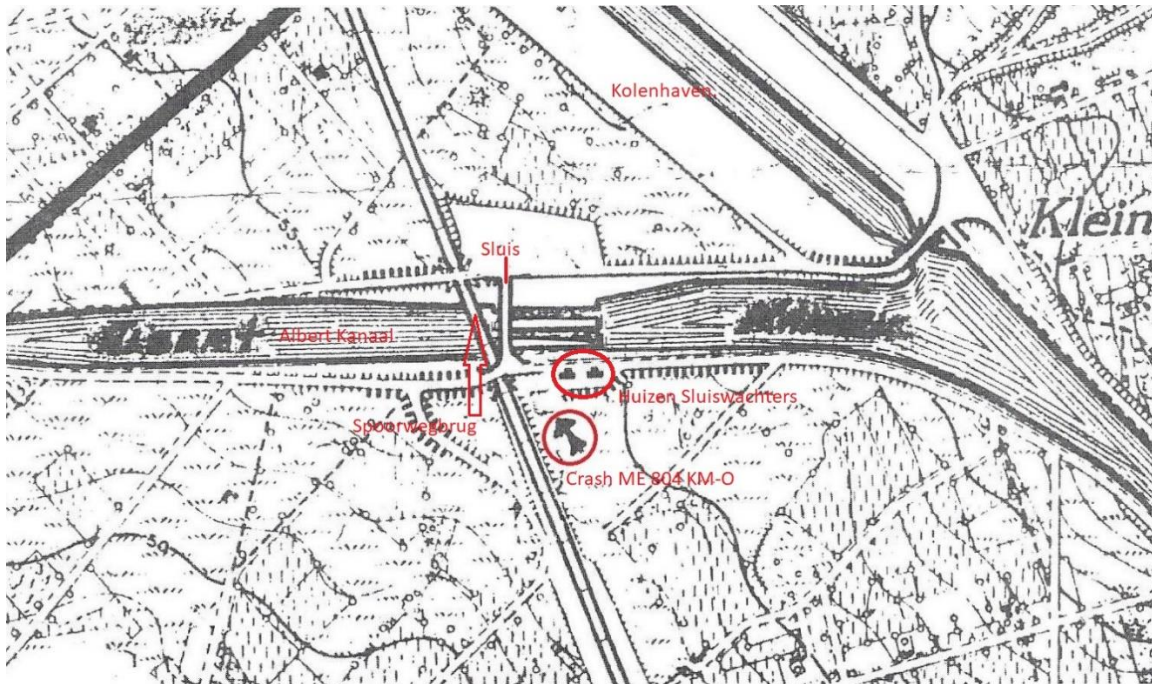
(Kerkhof Genk)

Waar stortte de Lancaster ME 804 KM-O nu precies neer?

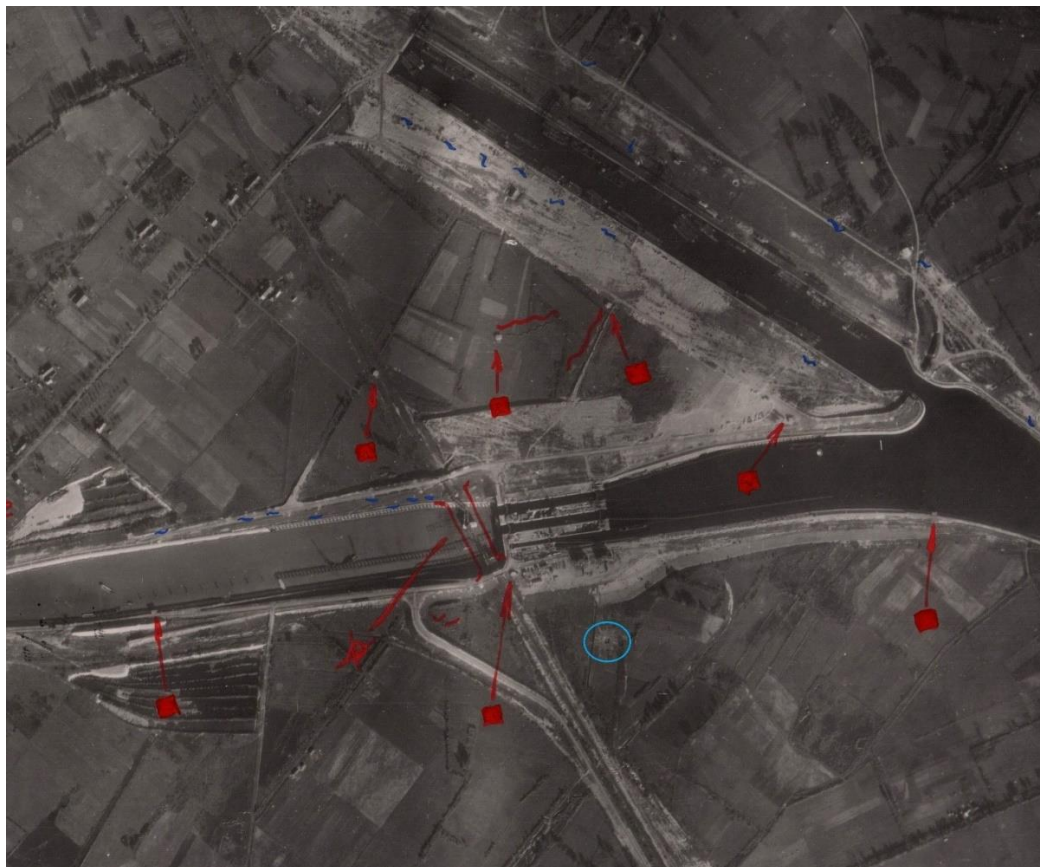
Het toestel stortte vlakbij de sluis aan het Albertkanaal te Langerlo op een honderdtal meter van de twee woningen van de sluiswachters Louis Verlinden en Mathieu Appermont aan de spoorwegbrug over het Albertkanaal. Het vliegtuig brandde volledig uit. Lichamen lagen nog in het toestel, maar één hing uit het vliegtuig en een ander lag op de dijk. Normaal bestaat de volledige bemanning uit 7 personen maar dit toestel had een speciale opdracht als aanduider en luchtgids van de te volgen andere. Er was een 2de navigator aan boord.

De Duitsers bevalen begrafenisondernemer Smeets aan de kerk om de lichamen te bergen. Brecht Driessen die naast Smeets woonde trok er met paard en kar naartoe om dit luguber karwei uit te voeren. Volgens de gemeentelijk briefwisseling werden er op 24 juni 6 lichamen begraven en op 1 juli navigator Sgt. Wright. Ongeveer 1 maand later vond men in een korenveld nog een 8ste lichaam en Brecht mocht wederom met paard en kar erop uit. Het betreft boordschutter Sgt. Greenfield die op 26 aug ter aarde werd besteld, bijna 2 maanden na de crash.

Lucien Bogers markeerde met een zwarte pijl op een kaart in 1991 op aanwijzen van de 2 sluiswachters de juiste crashplaats.

Wanneer we een originele luchtfoto bekijken genomen door Duitsers op 29 oktober 1944 en dus 4 maanden na de crash is er op diezelfde plaats als die door Lucien Bogers is gemarkeerd een inslag te zien. Deze is rond van vorm en wordt op de website van "onder de radar" vermeld als bomkrater.

(Foto Dick Tracey- 026, onder de radar, Provincie Limburg, Universiteit Gent)

Om plundering te voorkomen werd het wrak enkele dagen bewaakt door zowel Duitse als Vlaamse wachters tot het werd opgeladen op een schip richting smeltovens.

Het is aannemelijk dat al deze vliegtuigwrakken ook deze van de Duitsers zelf vooral per spoor naar het Nederlandse Vught ('s-Hertogenbosch) werden afgevoerd. *Zerlegebetrieb Herzogenbusch* bij Kamp Vught werd eind 1943 door de Duitse bezetter opgezet om vliegtuigen te slopen, om het schroot ervan te kunnen hergebruiken in de oorlogsindustrie. In 1944 werd hiervoor zelfs speciaal een spoorlijn aangelegd naar het kamp. Het sloopwerk werd uitgevoerd door krijgsgevangenen die niet altijd de juiste gereedschappen hadden om dit gevaarlijke werk uit te voeren.

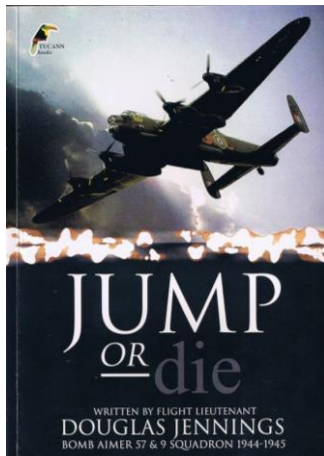

Verklaring Douglas Jennings.

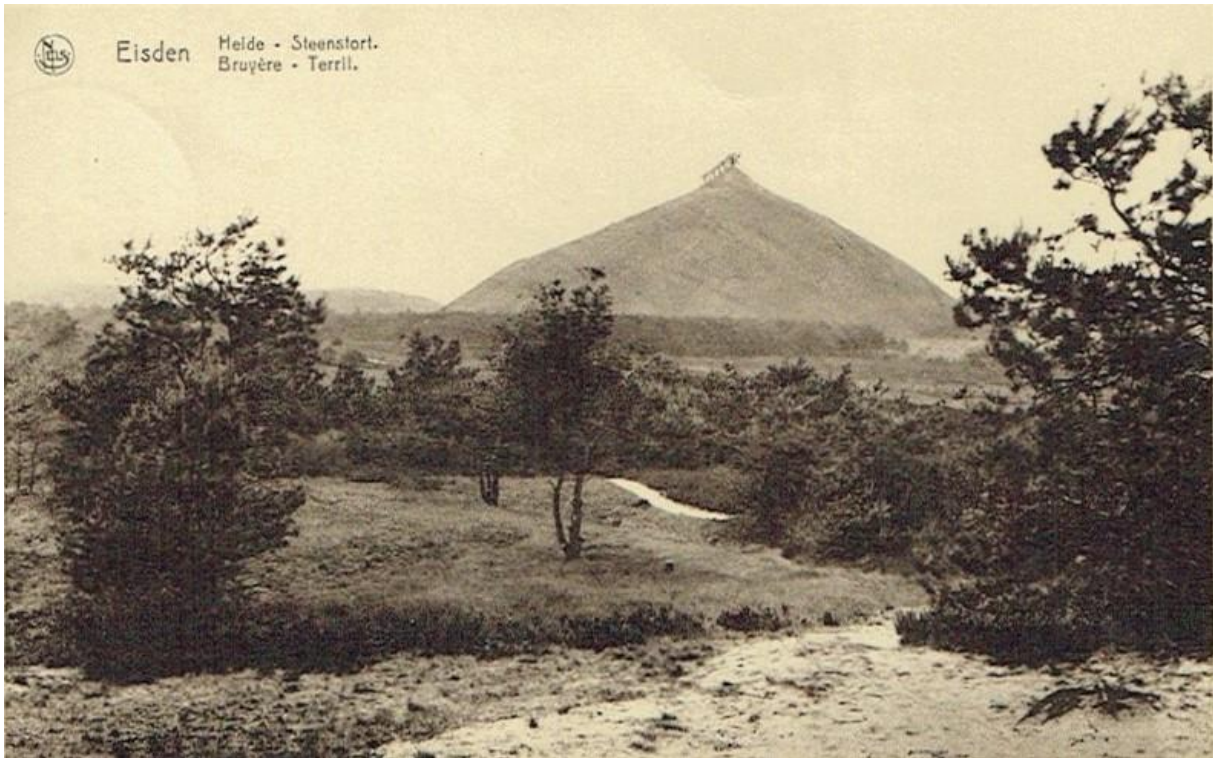
Douglas Jennings is net zoals Léo Tobin een van 8 bemanningsleden die uit handen is kunnen blijven van de bezetter. Hij was de bommenrichter van de Lancaster LM 580 DX-L behorende tot het 57ste Squadron dewelke neerstortte langs de spoorlijn aan het station te As(ch).

Na de oorlog schreef hij zijn wedervaren neer in een boek met als titel “ Jump or Die” de laatste woorden van de piloot Penry Guy die zijn toestel zo lang mogelijk in de lucht heeft gehouden om zijn bemanning de kans te geven te springen maar waarbij deze zelf het leven liet.

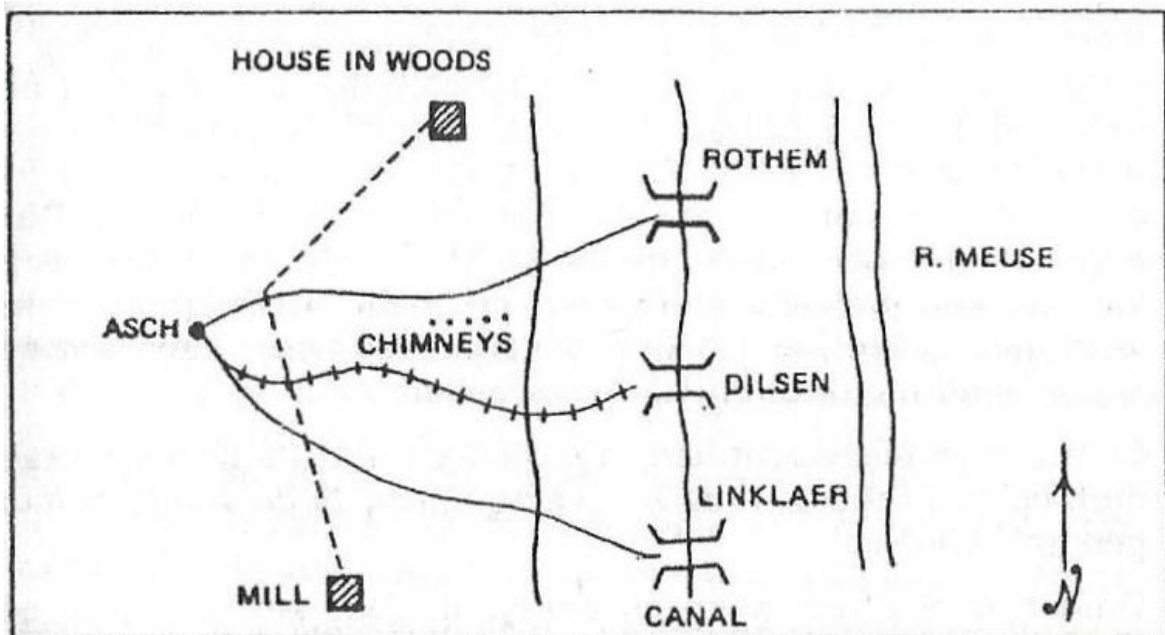
Voor het volledige verhaal verwijs ik naar het boek zelf. Ik beperk mij enkel tot zijn avontuur eens geland op het Verveld te Lanklaar.

Hij beschrijft zijn zwerftocht door de bossen tussen As en Lanklaar, waarbij hij de Eisdense terril met zijn ontladingsinstallatie in de top, als een mogelijke lanceerinstallatie van de Duiste vliegende bommen ziet. De geallieerde bemanningen moesten bij hun vlucht ook uitkijken naar mogelijke lanceerbassisen van de Duitse V1 of V2 vliegende bommen, waarmee Londen en ook de Antwerpse haven geviseerde doelwitten waren of werden.

Na de nodige omzwervingen komt bij een molen (Mill) terecht waar de molenaar hem met krijt een plan op de tafel tekent. Hij dient een spoorlijn (21A) richting het noorden te volgen tot hij een plek met 5 schouwen (Chimneys) tegenkomt. Daar moet hij tegenover deze plaats op zoek gaan naar een verlaten huis met een rood dak gelegen in een bos (House in Woods).

Rothem Zinkfabriek

De molenaar die de molen niet kon verlaten zou hem dan s'morgens om 07.00 hr daar oppikken en naar zijn huis in Rotem brengen. Hij kan de plaats maar niet vinden en verstopt zich langs een weg waar hij uitzicht heeft op het passerende verkeer voornamelijk wat fietsers. De molenaar is er echter niet bij en om 07.30 hr. besluit hij om zich om zich terug trekken in het bos waar hij een holte vind met dode bladeren waar hij zich te rusten legt tot 10.00 hr. Uiteindelijk ziet hij een huis met rood dak en wanneer hij naderd leest hij op een bord Badhaus. In de buurt zijn 2 arbeiders binnen een prikkeldraadomheining aan het werken. Toen ze hem zagen stopte ze met werken kwamen naar de draad en zag dat ze aan het discuseren waren over zijn uniform. Hij vroeg hun waar de plaats met 5 schouwen was doch zij verwezen hem door naar een huis vlakbij waar degene die instaat voor het onderhoud van het badhaus woont. Daar wordt hij hartelijk ontvangen en de bewoners verstoppen hem tot hij er wordt afgehaald door An(Toon) Gielen. Deze bezorgd hem burgerkleren en samen fietsen ze naar Eisden. Vanaf hier laat ik hem zelf aan het woord.

We komen eindelijk aan in een klein dorp (Eisden) waar er veel beweging is van Duiste troepen. Toon leid me een café binnen in de hoofdstraat. Dit was toon's huis waar zijn ouders een café uitbaate. Hij had de nodige indentiteits papieren bij die aantoonde dat hij mijnwerker was hoewel hij op het ogenblik niet werkte buiten zijn activiteiten voor het verzet. Later kwam ik erachter dat hij door zijn contacten met mijnwerkers aan dynamite kon geraken voor het plegen van sabotagedaden. Ik werd verstopt op een slaapkamer op de boveste verdieping tot de avond waarna ik in het gezelschap van Toon en zijn vader in de living (leefruimte) naar het Engelse nieuws op de radio luisterde. Zijn vader had een tijdje in Duitsland gewerkt en verstond mijn gebroken Duits beter dan zijn zoon. In de loop van de avond en naarmate de cognac vloeide verliep het gesprek steeds vloter.

De volgende morgen werd ik gekonfornteerd met Bob, een Engelse radioperator die in contact stond met Londen. Het was zijn job om te achterhalen of mensen zoals ik wel oprecht waren. De Duitsers hadden de gewoonte om te infiltreren in een verzetsgroep door aangeslagen uniformen en paspoorten aan eigen mensen te geven om ze te laten doorgaan als ontsnapte. Bob's methode voor ondervraging bestond erin om te vragen welke films er op het ogenblik in de Londense cinema's speelde. Hij was slechts 2 maanden in België en wist dus welke films er momenteel speelde. Ik was juist daarvoor enkele weken op verlof geweest waardoor het wel eens lastig zou kunnen zijn. Wel had ik "Gone With The Wind " gezien en kon Leicester Square in detail beschrijven waar ik de film had gezien. Ik kon hem overtuigen dat ik oprecht was en gezien de omstandigheden maar best zo.

Ik bleef gedurende 2 dagen in de slaapkamer boven het café waar ik door het venster Duitse troepen door de straat zag passeren. De 3de dag op een vroege morgen marcheerde een aantal Russische gevangenen langs naar de nabij gelegen cinema. Zij werden betaald voor hun arbeid in brood, zwart stevig brood hetzelfde dat ik te eten kreeg. Ik denk dat ze voor de rest niet teveel betaald werden.

(De Cafe waarvan sprake was het Volkshuis gelegen in de Kruindersweg- Foto erfgoed Eisden)

(Nu kledingszaak Milano)

(In de Kruindersweg lagen toen 2 cinema's, links vooraan de Forum en wat verder rechts de Palace)

In contact met door de venster te kijken probeerde ik wat Franse geschiedenisboeken te lezen eigendom van Toon's vader. Terwijl ik deze aan het doorworstelen was stormde Toon plots binnen "Trek vlug je kleren aan, we moeten ons verplaatsen, de Gestapo komt eraan"

Hij begaf zich naar een andere kamer waar hij een overzicht had op de straat en voorkant Café terwijl ik mijn jas, sjaal en pet verzamelde en de slaapkamer wat fatsoeneerde. We gingen zo snel het ging de trap af, langs de achterkant van het café, door de tuin, onder een prikkeldraad door naar een paadje dat door een korenveld liep. We wandelde langzaam en zo natuurlijk mogelijk om niet op te vallen. Toon stopte kort en knikte richting 2 netjes geklede mannen en fluisterde "gestapo". I kon alleen maar mompelen dat het tijd was om te vertrekken. We verborgen ons voor de rest van de namiddag in de verste hoek van dit korenveld. Toon ging een kijkje nemen om te zien wat er gebeurd was bij zijn thuis en wanneer hij terug kwam wist hij mij te vertellen dat de Gestapo een van zijn vrouwelijke medewerksters had opgepakt in een nabij gelegen dorp Rekem. Zij waren erachter gekomen dat ze een koerier was die berichten bracht tussen dorpen. Wanneer ze zou gevolgd zijn door de Gestapo voor haar arrestatie en ze weet hadden van haar berichten zou dit de organisatie in gevaar brengen. In het bijzonder voor Toon. De waarschuwing van haar arrest kwam van een verzetsstrijder die werkzaam was bij de plaatselijke gendarmerie. Sommige waren erg patriotisch andere kozen dan weer voor de gemakkelijkste weg en overhandigde elke verdachte aan de Duitsers. Ik denk zelfs dat ze voor hun verraad betaald kregen.

Toon beslist dat het veiliger is om weg te blijven van het café, dus wandelen naar een huis van een kennis van hem die vlakbij de Nederlandse grens woont. Hiervoor dienen we wel een kanaal over te steken waar alle bruggen bewaakt werden. Ik zonder indentiteitspapieren maakte me wel wat zorgen hierover. We namen een veerpond dat bestond uit een lange platte boot waarbij de veerman door

middel van een over het kanaal gespannen koord op een eenvoudige manier door hand over hand aan de koord te trekken voor de oversteek zorgde. Toon betaalde voor ons allebei en ik stond vlak achter een Duiste soldaat die ik zwaar in zijn nek ademde in de hoop dat ik meer op een Belg leek dan dat ik me voelde.

Wanneer we bij Toon's kennis aankwamen bleek dat ze geen kamer vrij had en was niet bewust van mijn indentiteit. Toon voerde het gesprek en ik ging door voor een Italiaanse arbeider op zoek naar een verblijfplaats. We keerde terug langs een andere weg naar het kanaal langs de oever van de rivier de Maas. Ik kon aan de andere kant Nederland zien liggen en dacht aan de taferelen die deze oevers moeten gezien hebben tijdens de strijd in 1940. Ik hoop dat het niet lang zal duren eer ze onze bevrijdingstroepen zullen zien. De moeilijkheden waren nog niet voorbij want bij het naderen van het kanaal stote we op een Duitse patrouille bestaande uit 3 personen waarvan een officier en twee met een andere rang, beiden volledig uitgerust. De officier had een machinegeweer dat aan een koord hing voor zijn borst en de andere twee een geweer dat over hun schouder hing. De officier droeg een kepie terwijl de soldaten een stalen helm droegen. Alle drie hadden een schouderband die vol granaten stak.

Toon vertelde mij dat het hun job was om uit kijken naar Belgische saboteurs, verdacht uitzierende zaken zoals ik en dat ze in het algemeen de burger bevolking in het oog diende te houden die snode plannen zou hebben tot het plegen van sabotage. Zij mochten eender wie aanhouden die er maar enigszins verdacht uit zag en indien nodig overgaan tot aanhouding. ze waren er in ieder geval goed voor uitgerust. Indien ze mijn indentietijdsapieren zouden vragen die onbestaande waren zat ik zwaar in de problemen.

Gelukkig voor mij vertelde de officier de 2 andere juist een mop waardoor zij allen in lach schoten net op het moment dat we elkaar kruisten. Ze waren totaal niet verontrust door 2 belgen waarvan er een er wel heel bleek uitzag.

We staken opnieuw het kanaal over met het veer en gingen naar een groot huis vlakbij waar een vrouw van middelbare leeftijd die na een klopp op de deur opendeed. Ze inviteerde ons in en Toon vroeg haar rechtstreeks of ze het zag zitten om een Engels bemanningslid te herbergen voor de nacht. Hij vertelde haar dat het onderwerp niet ter discussie stond en zegde voor de rest niet veel. Ach neen zei de vrouw, mijn man is al opgepakt door de Gestapo en zit in de gevangenis, trouwens ik heb 2 kinderen die wel eens zouden kunnen gaan praten en als het nieuws bekend word dat ik een Engels bemanningslid herberg, dan worden we allemaal doodgeschoten.

Toon werd zowat wanhopig en vervolgens introduceerde hij mij. Na een lang gesprek was ze akkoord dat ik toch de nacht op de zolderkamer mocht overnachten zonder dat de kinderen er weet van hadden. Ik durfde er nog nauwelijks ademen uit vrees om maar enig geluid te maken.

De volgende dag had Toon een fiets bij waarmee we richting de hoofdweg fietste om deze dadelijk weer te verlaten naar een voetpaadje dat draaide en keerde en waarbij we regelmatig weer terug de hoofdweg aandeden terwijl we dikwijls Duitse kampplaatsen in de bossen tegenkwamen. Zelf zou ik het verdacht vinden wanneer 2 fietsers zich langs deze kronkelige voetpaadjes zouden begeven maar blijkbaar deden veel lokale mensen dit ook waardoor we niet opvielen en niemand ons tegen hield. Uiteindelijk komen we toe aan een kleine boerderij waar de vrouw des huizes al direct trots verteld dat ze kennissen heeft in Canada, niet dat die van enige hulp zouden zijn indien ze mij hier zouden aantreffen.

Nadat Toon was vertrokken nam ze me mee naar een kleine zitkamer en gaf mij een kom met kersen terwijl ze wegging om voor mij een bed op te maken. Plotseling kwam ze de kamer binnen gestormd

en niettegenstaande dat ze al wat ouder was was ze best nog vinnig en dan terug de zitkamer in terwijl ze naar de slaapkamer wees en fluisterde "Duitsers" terwijl ze langs vloog. Ik had het direct begrepen en schoot als een pijl uit een boog naar de slaapkamer waar ik de deur achter mij dicht trok net voor ze de Duitsers binnen liet. Ik kon niet echt verstaan wat ze zeiden maar het trok erg op "Waar zijn die 2 mannen die hier naartoe gefietst zijn?" De enige plaats waar ik mij nog kon verbergen was onder het bed dus gleeed ik eronder en wachtte af met mijn vingers gekruist. Het duurde lang eer ze vertrokken en het gemompel bleef maar duren. Uiteindelijk komt de vrouw de kamer binnen en kan ik terug vanonder het bed uitkruipen. Het zal een fraai zicht geweest zijn met mijn haar en vingers vol spinnenwebben. Ze vertelde mij dat de Duitsers om eten kwamen vragen en dat het haar veel moeite kostte om ze te overtuigen dat ze zelf nauwelijks genoeg hadden en honger leden.

Ik kan best begrijpen dat deze bewering bij de Duitsers eerder sceptisch overkwam daar ze best mollig was. Ze leverde me prompt 2 eieren en een groot stuk spek als bewijs hoe hongerig ze wel was. We aten de rest van de kersen op voor in geval van. Ik ging naar bed om 22.00 hr. en viel snel in slaap maar niet voor lang want de boer zijn vrouw schudde mij wakker. Het leek erop dat ze mijn schouder vast hield en dat het schudden van haar lichaam kwam, zo stond ze te trillen op haar benen. Haar echtgenoot was terug en had gemerkt dat de Duitsers langzaam het huis aan het omsingelen waren waardoor het voor mij niet langer veilig was om gedurende de nacht in het huis te blijven. Ik was direct akkoord maar had geen idee waar nu wel een veilige plaats voor mij zou zijn. Ik kwam er al snel achter want de boer leiden mij aan de achterkant van het huis naar buiten naar een achter gelegen korenveld. Het koren was ongeveer 1 mtr hoog en als ik mij bukte was ik uit het zicht. Het was er erg vochtig van de dauw en koud. Ik had mij zo'n 23 mtr. van het huis verwijderd wanneer de vrouw verscheen en zei dat ik verder in het korenveld moest gaan dus ging ik nog een 180 mtr. verder. Ik probeerde mij wat warm te houden maar dat bleek een hoopeloze zaak te zijn. Gelukkig voor mij bleef het droog die nacht en regende het niet en was blij om de dageraad te zien. Het duurde tot 10 hr. eer ik het een beetje warm begon te krijgen. Rond 11 hr. kwam de boer zijn vrouw al laag kruipend door het koren met een fles melk en enkele sandwiches. Ze vertelde dat de Duitsers al vroeg hier waren om haar te vertellen dat ze bij haar 6 personen moest laten inkwartieren. Ik denk dat ze niet teveel geloof hebben gehecht aan haar verhaal dat ze zelf aan het verhongeren was.. De boerderij was niet al te groot en ik kon echt niet zien hoe zij nog 6 personen kon gehuisvest krijgen. Wel was er aan de boerderij nog een open varkensstal zonder dak, misschien dat ze die daar instak.

Na dat Toon geïnformeerd was door de boer zijn vrouw kwam hij mij om 13.00 hr. afhalen en manoeuvreerde we ons een weg door het korenveld waar we onze fietsen hadden verstopt. We gingen terug naar het café van Toon zijn ouders waar we een maaltijd nuttigde. Vervolgens fietste we terug naar het kanaal waar we het veer namen. Toon betaalde weer en ik had nog steeds geen papieren. Ik geraakte er al wat gewoon aan en weer lukte het mij om de eerste patrouille te passeren waardoor ik in de illusie verkeerde dat ik niet echt papieren nodig had, bijna een fatale vergissing.

We deden een beroep op Toon's zuster die in Stokkem woonde. Toon vertelde haar dat ik een Italiaanse arbeider was en terwijl ik mij neerzetten en wat kersen at, merkte ze geen verschil. Ze vertelde dat een Duitse patrouille elk huis in de straat heeft doorzocht op enige activiteit van het verzet en iedereen zijn indentiteit controleerde. Toon leek niet al te zeer bezorgd en we vertrokken langs een weg met kasseien naar de weg die ons uit het dorp leiden. Wanneer we bovenaan kwamen zagen we dezelfde Duitse patrouille als voorheen. Dezelfde officier met zijn 2 volledig bewapende kornuiten. Ze draaide dezelfde weg in als de onze en komen recht op ons af en hoewel mijn Duits niet goed was hoorde ik onmiskenbaar een van deze zeggen tegen de officier terwijl hij knikte " laten we deze stoppen" waarop de officier antwoordde ach neen, het maakt niet uit. Ik hoop dat hij na de oorlog een ijzere kruis krijgt voor deze woorden. Toen we het dorp uit waren begonnen we beiden te lachen eerder van opluchting dan van iets anders. Indien we gepakt waren zou Toon zonder plechtigheid meteen worden doodgeschoten en ook mijn lot was onzeker omdat ik burgerkledij droeg. Vele jaren na de oorlog bekende Toon dat hij toen een wapen onder zijn jas had en niet zou getwijfeld hebben om het te gebruiken indien we aangehouden zouden worden. In verband met zijn militaire activiteit in de internationale brigade in Spanje, zijn exploten i.v.m. sabotage en zijn aandeel bij een gezamenlijke aanval uitgevoerd met het Britse leger in 1944 geloof ik hem.

We kwamen aan bij een hoeve waar ik 3 dagen zou verblijven, het werden uiteindelijk 3 weken. De boer die op leeftijd was en zijn vrouw hadden 3 kinderen Jef, Theo en Anna. Jef maakte deel uit van Toon's verzetgroep. Theo deed het meeste werk op de hoeve, blijkbaar zou hij de hoeve overnemen eens zijn vader geleefd zou hebben. Anna was een gekwalificeerde verpleegster maar was gebonden aan de hoeve, zorgde voor haar ouders en zag om naar haar broers. Ze was een echt werkpaard en niettegenstaande er 3 maal per week iemand kwam om te helpen was ze zelf altijd bezig. Ze begroette Toon en ik die namiddag in het Vlaams en buiten de hele familie sprak alleen zij enkel en alleen Vlaams. Ze was er vlug bij om te zeggen om geen Duits te proberen bij haar vader. Voor de gemoedsrust van deze oudere mensen vertelde ze dat ik een Fransman was die zich verstopte voor de Duitsers om gedwongen arbeid te ontlopen. De oude man in het bijzonder zou mij zondermeer buiten gesmeten hebben indien hij moest weten dat ik een Engelsman was. Hij was nerveus voor zijn familie en hij was niet de enige. Gelukkig was hij niet al te opmerkzaam want als Fransman bracht ik er niet veel van terecht. Niet al teveel Fransmannen hebben moeite om zich verstaanbaar te maken in hun eigen taal.

Op de hoeve zelf bracht ik het meeste van de tijd door op mijn kamer. Mijn indentiteit werd geheim gehouden voor buitenstaanders en voor nieuwgierige neuzen was ik een neef op bezoek. Ik speelde patience met een oude boek kaarten en als lichte lectuur las ik uit een Franse encyclopedie A-K en L-Z. Mijn maaltijd werd door Anna gebracht en de rest van de familie bracht mij van tijd tot tijd een bezoekje, en omdat mijn Vlaams erg beperkt was het behelpen met gebarentaal. Ze bleven echter niet lang. Een typische dag was wakker worden rond 08.30 hr. wassen, wat ochtend oefeningen maar ook weer niet te enthousiast. Gewoonlijk kwam daartegen Anna met een grote hoeveelheid zelf gebakken brood met boter en jam. Na mijn ochtendontbijt sloop ik stiekem het erf over langs de vakensstal waar ik probeerde om niet teveel in te ademen van wegens de varkens(geur).

Het duurde niet langer dan 15 sec. om elke dag dit erf te oversteken en de iemand de kans te geven mij te zien. Toch hadden op het einde van de 3de week 4 mensen mij gezien en vroegen aan de familie wie ik wel was. Gedurende de morgen speelde ik patience en las nog wat uit de encyclopedie tot het middageten. Dat bestond gewoonlijk uit een stuk gezouten spek met een berg aardappelen aangevuld met wat kolen en bonen. Dit bracht mij in slaap voor 2 a 3 uren gevolgd door weer wat kaarten en lezen. Na thee met brood en Jam, een avond vol actie met mogelijk een bezoekje van een van de familieleden waarna ik rond 22.00 hr. naar bed ging en rustig sliep tot de morgen.

Tijd kroop niet voorbij want ik wist dat Toon probeerde om mij verder op weg te helpen. Er waren slechts een of twee incidenten gedurende mijn verblijf die mij alert hielden. De kamer waarin ik verbleef was erg klein met een raampje dat uitkeek over de tuin die omringd was door een muur en hagen die zo hoog waren dat het erg afgeloten leek. Vanzelsprekend dat de tuin hun trots en vreugde was en buiten deze huurder stonden vrienden en kennissen niet afkering om langs te komen voor een rondleiding. Ik slaagde erin om net lang genoeg buiten te zijn om wat fruit te plukken en de familie te helpen dit op te eten.

Op de 3de dag van mijn verblijf passeerde een compagnie van de Duitse marine langs de weg terwijl ze marsliederen zongen. Niet zoals bij ons "Roll out the barrel" want het grote verschil was dat de Duitsers erg goede zangers waren, erg melodyues en in goede marskadans. Ik vond het zelfs niet erg dat ze zongen "Wir fahren gegen England" zolang het bij zingen bleef en niet al vechtend.

Op een bepaalde avond terwijl ik in monoloog was met vader die het woord voerde kwam plots Anna binnen, ze zag er erg bleek en ongerust uit. Ze ontdeed zich van haar vader en wanneer deze buiten gehoorafstand was zei ze " De Duitsers zijn hier op slechts 180 mtr. langs de weg bij het huis van de burgemeester en de dokter waar ze rondom een cordon hebben geworpen en aldaar op zoek zijn naar verborgen wapen, als ze mijn broers verdenken komen ze ook naar hier en zullen ze je vinden. Ik had wel eens gelezen dat mensen hun knieën konden knikken van angst en nu weet ik wat ze bedoelen, mijn maag keerden zich haast binneste buiten en ik bibberde een paar minuten bij de gedachte een cordon van gewapende soldaten te moeten ontwijken. Gelukkig was Anna zo zenuwachtig dat ze aan mij niets merkte en zag ik er aan de buitekant kalm uit. We besliste dat het geen zin had om het op een lopen te zetten want ik kon net zo goed recht in hun armen lopen. Met wat geluk kwamen ze ook niet naar hier. Jef en Theo kwamen binnen en buiten het feit dat ze erop stonden dat indien nodig ik langs een achterraam zou verdwijnen waren ze er gerust in dat de Duitsers niet zouden komen. Ze waren vertrouwd met de Duitsers hun methodes wat in hun voordeel speelde, Ikzelf was niet zo zeker.

Niemand was meer opgelucht dan ik toen ik de de voertuigen van de Duitse soldaten en Gestapo hoorde vertrekken rond 23.00 hr. al weet je nooit of ze terugkeren. Ik voelde me moedig genoeg nu ze weg waren om naar bed te gaan al hield ik mijn kleren aan, altijd handig want je weet maar nooit.

Anna vertelde me de volgende dag dat hun zoektocht 2 oude revolvers en een Engelse vlieghelm had opgeleverd die meteen werden aangeslagen. toen ik na de oorlog een bezoek bracht aan de hoeve werd mij de echte reden van de huiszoeking verteld. Ze waren helemaal niet op zoek naar verborgen wapens. Een informant had in het midden van het dorp een nota opgehangen en daarop stond " Er is een Engels bemanningslid verborgen in dit dorp" Ze hebben toen gewoon de verkeerde huizen doorzocht en Anna weerhield voor mij de ware toedracht van de huiszoeking.

Twee dagen later verscheen Toon en gezien de inval had ik hem eerder verwacht. Hij was meer bezorgd om zijn inlichtingen officier "Bob" een radio operator die plots verdwenen was en het gerucht ging dat deze door de Gestapo aan zijn zender werd doodgeschoten. Toon vroeg me of ik Morse kende en het was afgesproken dat wanneer er geen verder nieuws over Bob zou zijn ik berichten naar

England zou zenden. Ik was blij dat ik van enige hulp kon zijn in ruil voor al de hulp die ik al gekregen had al besepte ik goed dat het best wel gevaarlijk kon zijn, kijk maar naar wat Bob is overkomen.

Op de 16de juli komt in de namiddag Toon binnen en met veel spijt vanwege Anna en haar broers nam ik afscheid en verliet de hoeve. Zelf had ik geen spijt want ik wou op weg naar Spanje of Zwitserland en nog verder, maar vooral terug naar huis.

De hoeve waarvan sprake is de Leemveldhoeve te Dilsen uit 1680 een beschermd monument.

Werd toen bewoond door het gezin Nicolaas Paumen – Maria Scheurs en kinderen.

Het zijn zoals blijkt uit voorgaande tekst dat het vooral de zonen Joseph (Jef), Theo(door) en dochter Anna zijn die zich ontfermde over Douglas Jennings.

Wanneer we wegfietste zei Toon dat het wel allemaal in orde zou komen en dat ik binnen de 3 weken terug thuis zou zijn. Zelf was ik eerder sceptisch en liet niet toe te opgewonden te geraken.

Ik was mij er niet van bewust dat Toon's vertrouwen in mijn terugkeer naar England was vanwege onze bestemming naar een kleine algemene winkel te Eisdien ongeveer een 5 km. verder en uitgebaat door mijnheer en mevrouw Janssen. Zij maakte deel uit van een officiële ontsnappingslijn die al meerdere bemanningsleden zoals ikzelf geholpen had. Toon was ongerust toen mevrouw Janssen hem vertelde dat haar man (René Janssen) door de Gestapo was meegenomen voor ondervraging. Blijkbaar had iemand gedurende de nacht een paar schoten gelost en gingen ze ervanuit dat hij wel zou weten welke weglopers in zijn omgeving hiertoe in staat zouden zijn. Dit zette mijn verblijf bij hun op de helling en mevrouw Janssen had al een andere plaats geregeld in Eisdien. Ze sprak erg goed Engels en vertelde mij dat ze opgegroeid was in Londen en een broer had die daar nog woonde.

(Martha Janssen –Leyder en Antoon Gielen)

(woning Martha Janssen-Leyder toen Dorpstraat 44 nu Langstraat 84 te Eindhoven - rechts verzetsstrijder Toon Gielen. foto erfgoed Eindhoven)

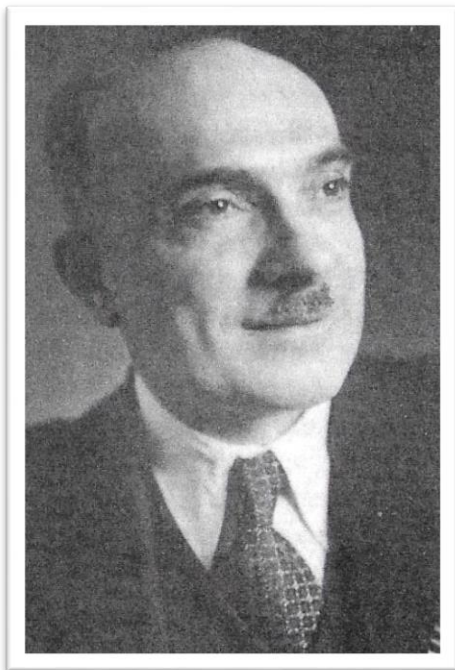
In het dorp wemelde het met troepen en om geen achterdocht te wekken was afgesproken dat ik een stukje samen met Toon zou rijden en dan splitsen en vervolgens mevrouw Janssen volgen die een eindje vooropreed. Ze zou mij leiden naar mijn volgende slaapplek, ze zou stoppen voor een huis, een juwelierszaak in het midden van het dorp en dan hoesten. Ik moest op de stoeprand een teken maken en dan binnengaan. Ik had een oorbel bij van mevrouw Janssen en moest die presenteren, de mensen zouden die herkennen en dan zorg voor mij dragen. Dat was alvast het plan maar zoals vele plannen wijken die al eens af.

Voordeel van een officieel contact met een ontsnapingslijn is mijn vals paspoort dat ik nu bij mij droeg en verkregen had van mevrouw Janssen. Het was verre van perfect maar nog altijd beter dan niets. bemanningsleden hadden altijd pasfoto's bij wanneer ze op missie gingen. Met als doel het aanmaken van valse kaarten compleet met foto en al.

Ik voelde me alvast meer op mijn gemak toen ik met Toon weer een andere patrouille tegenkwam. We namen weer het veer want de weg over de brug was bewaakt. Ik wenste Toon een goeie dag en volgde mevrouw Janssen tot bij de juwelier. Tot nu toe gaat alles goed, Ik stap af en wacht terwijl 3 soldaten door de venster wat horloges aan het bekijken zijn. Ze koste 11.000 frank het stuk, een pak meer dan ze zich kunnen veroorloven veronderstel ik en gaan dan door.

Ik ga de winkel binnen die verlaten leek tot een man die achter een bureau in de hoek horloges aan het herstellen was naar voren komt. Ik geef hem de oorbel en wacht op zijn glimlach als bewijs van herkenning. Hij kijkt er nauwelijks naar en omdat ik niets zeg vraagt hij mij in het Frans of ik dezelfde wil en overhandigd mij een schuif vol met oorbellen. Oh denk ik bij mezelf hij wil niets laten merken omdat er door het venster weer enkele Duitsers staan te gluren. Ik doe maar of ik naar de oorbellen kijk en na een tijdje zegt hij "het spijt me maar ik geen dezelfde als jij daar hebt. Het is voor mij nu wel duidelijk dat hij niet op de hoogte is van het plan en probeer een andere aanpak. Je verstaat het niet fluister ik zachtjes, misschien weet je vrouw het. Dit verbaast hem volledig, waarschijnlijk vertaalde hij mijn verengelste Frans niet al te gemakkelijk en hadden we een impasse bereikt. Gelukkig komt op dat moment mevrouw Janssen binnen om na te gaan of alles volgens plan verloopt. De winkeleigenaar kende haar natuurlijk en liet zijn idiote klant achter om haar de hand te schudden, een populair tijdverdrijf in België. Ze legde hem vlug de situatie uit en riep zijn vrouw die op de hoogte was van het plan en de oorbel, maar deze had het nog niet verteld aan haar echtgenoot. Ik was vlugger daar dan verwacht.

Mevrouw Janssen verliet ons en ik bestudeerde mijn helpers. Mijnheer Duchéne (Jules) was ongeveer 50 jaar, klein en met een fijn snorretje, bijna kaal en had een alerte houding. Hij was een oud-strijder uit de oorlog 1914-18. Was onderscheiden met het "Croix de Guerre" voor twee ontsnappingen bij de Duitsers en was ook lid van Toon's Witte Brigade, gereed om weer op elk moment de strijd terug op te nemen, wat niet veraf was.

Zijn echtgenote, mevrouw Duchéne (Flor)ence Vanderhallen) was jonger en groter dan hij, met gitzwart haar, erg stijlvol gekleed en behangen met duur uitzijnde juwelen. Zij hielp in de winkel maar was ook een gids voor geallieerde bemanningsleden die zij naar Brussel of Antwerpen bracht. Zij waren kinderloos en zorgen voor een verloren schaap zoals ik deed hun veel plezier en gaf voldoening in hun hulp aan hun land in strijd.

(Iris Jennings in het midden tussen het echtpaar Duchéne in 1947 -foto Marleen Paumen)

(Pauwengraaf 24 anno 2024.)

Achter de winkel die eerder klein was, was een zitkamer waar we konden eten en waar een bel ons verwittigde wanneer er iemand de buitendeur van de winkel opendeed. De eerste keer dat ik deze bel hoorde sprong ik direct recht in een flits en gereed om te vertrekken. Het was het soort bel dat door zijn schrill geluid meteen vraagt om actie. De juwelier was een bezig man en zijn bel ringelde constant. Wanneer het mij te veel werd ging ik naar boven naar een kamer waar ik achter het glasgordijn een overzicht had op de straat en naar de mensen keek die er passeerde. Recht tegenover de winkel was een café en ik was verbaasd om te zien hoeveel Duitsers er constant binnen en buiten liepen. Navraag bij de juwelier bracht al snel antwoord, het was het plaatselijke bordeel.

Op een namiddag marcheerde er een afdeling van de Hitler jeugd langs. Jongens en meisjes marcheerde met korte pas. Dit gaf het geheel een militair aspect en maakte het mogelijk dat de jongste amper 5 a 6 jaar oud konden volgen. Zij zagen er weezinwekkend uit met hun gezichten doodserieus al marcherend en zingend over het glorieuze "Fatherland". Zij werden begeleid aan iedere zijde van de kolonne door jonge gasten van ongeveer 16 jaar, gekleed in bruine Nazi uniformen met op hun arm een gebraseerde swastika. Zij hadden zelfs revolvers aan hun heup hangen en leken meer op bewakers naast gevangenen.

Na een paar dagen bij de juwelier met periodieke bezoeken van mevrouw Janssen begon ik het gewoon te geraken dat er regelmatig soldaten binnen kwamen en liep gewoon de winkel binnen. Wanneer ik stond te praten met de juwelier en er kwamen soldaten binnen zeiden die gewoonlijk "Guten Tag" en ik mompelde "Tag" terug. Ik ging dan naar het plaats waar men horloges repareerde zette mij neer met een horloge voor mij en keek er kennisvol naar met een lens in mijn oog terwijl de juwelier het gesprek voerde en de klanten bediende. Het merendeel van de klanten waren soldaten en die wilde meestal hetzelfde, ofwel de reparatie van een horloge of ze informeerde naar de prijs van een artikel in het uitstalraam. Wanneer de prijs meer dan 200 frank was zouden ze morgen terug komen, het was een voortdurende bron van amusement. Dikwijls vroegen ze aan de juwelier of ik zijn zoon was en hij zei altijd datgene wat hij ook aan zijn burens vertelde nl. dat ik een neef was die enkele weken verbleef.

Een ding waar ik nooit aan gewoon geraakte was dat de Duitsers bediend wenste te worden op elk ogenblik als het hun uitkwam. Wanneer de winkel dicht was liepen ze achterom langs een smal steegje langs de achterpoort. We moesten eraan denken om deze altijd op slot te doen. Toch gebeurde het al eens dat tijdens de middagpauze we dit vergeten waren. We luisterde dan naar het nieuws op radio Londen in het Engels of Frans en het geluid overstemde al eens het geklop van een soldaat op de achterdeur.

Wanneer de achterdeur op slot was tikte ze op de venster om de aandacht te trekken. Ik denk dat ze van zichzelf dachten wij zijn hier de overwinnaars of zoiets in die aard. Ondanks ik het huis of de achtertuin niet verliet hielp ik toch met het kappen van hout. Ik was druk bezig met het kappen toen ik merkte dat iemand mij in het oog hield. Ik wierp een blik op de achterpoort dat uitkwam op het steegje en werd geconfronteerd met een soldaat in volledig uniform inclusief geweer dat over zijn schouder hing. Ik zei hoopvol "Guten Tag" en tot mijn opluchting vroeg hij mij zijn horloge dat hij in herstelling had gegeven. De voordeur was gesloten dus kwam hij achterom. Als ik zag hoe hij was uitgerust leek het erop dat hij naar het Russisch front werd gestuurd. Ik knikte snel en stormde naar binnen en riep de juwelier zijn vrouw die hem verder hielp. Onnodig te zeggen dat ik geen hout meer kapte in de buurt van de poort.

Mijn eerste bezoeker buiten mevrouw Janssen was Jacqueline, een jong meisje wiens vader en moeder op dat ogenblik gevangen zaten en ter dood veroordeeld waren omdat zij bemanningsleden geholpen hadden. Zij kwam ons waarschuwen dat de Duitsers 2 vrachtwagen hadden klaar staan om zoveel mogelijk Belgische arbeiders op te pakken voor verplichte tewerkstelling in Duitsland. Dit was de dag na een moordpoging op Hitler de 21ste juli en Goebbels had aangekondigd dat alle beschikbare werkrachten verplicht naar Duitsland moesten om daar te gaan werken.

Om de vrachtwagens vol te krijgen gebruikte de Duitsers 2 methodes. Voor de eerste had ik het meeste schrik. Die bestond eruit dat ze een cordon wierpen rond een woonblok, elk huis doorzochte en daarbij alle mannen oppakte voor ondervraging waarbij ze ook nog eens hun identiteitspapieren afnamen en vernietigde. Buiten de bij hun gekende collaborators werd nagenoeg iedereen op transport gezet. De 2de methode en deze werd nu toegepast is dat men de cinema omsingelde en alle

mannen verwijderde nadat ook deze hun papieren werden afgenomen. Het afnemen en vernietigen van hun papieren gaf hun een excuus om ze te arresteren en degene die konden aantonen dat ze door hun beroep hier nodig waren hadden geen documenten meer waardoor zij plots niet meer vrijgesteld waren en moesten gaan werken voor het Grote Rijk.

Een groot voordeel om te werken in een juwelierszaak was dat deze alle middelen had om inbrekers weg te houden, niet dat de Duitsers zouden komen als inbrekers maar wel slaan en grijpen. Het was ook een hulpmiddel dat in de slaapkamer van de juwelier een bel rinkelde als de één van de 4 deuren openging en tevens hadden alle vensters tralies. Het beste van al was een opening achter een stenen muur in de kelder gebouwd door de juwelier zelf voor in geval de Duitsers achter hem aan zouden zitten en dus beschikbaar voor mezelf in geval van nood.

De nacht dat Jacqueline ons kwam waarschuwen voor de razzia hebben we gewacht tot 02.00 hr. en ons gereed gehouden om weg te duiken in de verstopplaats moesten ze binnenvallen. Het bleef echter rustig en we vernamen later dat het de cinema was die ze uitgekamd hadden. De waarschuwing van Jacqueline kwam van haar nonkel waarbij ze verbleef. Een prominente burger die collaboreerde met de Duitsers maar bovenal een patriot die informatie doorsluisde naar het verzet.

Leven tussen deze dappere mensen leert mij dat na vier jaar van bezetting, buiten je eigen familie de enige manier om te overleven is – niemand vertrouwen , geef geen informatie aan een vreemde zelfs niet aan je burens.

Mevrouw Janssen telefoneerde de volgende morgen en bevestigde dat de Duitsers hun vrachtwagen hadden vol geladen. Ook had er iemand een schot gelost naar de burgemeester die een echte verrader was. Deze fietste naar huis voor lunch en werd onderweg beschoten. Hij had als ingeving om zich van zijn fiets te laten vallen en te doen of hij dood was. De moordenaar/ held (het ligt eraan aan welke kant je staat) ondernam geen poging meer in vrees om enkele kinderen die in de buurt waren te raken. Ze vertelde ook dat Jacqueline die morgen het nieuws had gekregen dat haar vader was geëxecuteerd en haar moeder een gevangenisstraf had gekregen van 8 jaar. Het volledige verhaal gaat dat haar ouders in hun huis te Brussel verschillende bemanningsleden zou gevoed en gehuisvest hebben maar verlinkt werden door een gebuur. De Gestapo heeft toen de ganse familie, vader, moeder, zoon en Jacqueline opgepakt voor ondervraging. Het gevolg was dat de zoon verdwenen is, mogelijk naar een werkkamp. Vader en moeder ter dood veroordeeld en Jacqueline na 1 maand van eenzame opsluiting tot 11 maanden gevangenis. Dit alles enkel op basis van vermoedens door een informant. De Gestapo vond bij hun inval geen enkel bewijs. Er werden geen bemanningsleden aangetroffen. Moesten ze stroobiljetten gevonden hebben waren ze waarschijnlijk al onmiddellijk doodgeschoten geweest. Wij waren voor onze helpers een wandelend overlijdenscertificaat. Jacqueline was nog maar een maand vrijgelaten toen ik ze voor de eerste keer ontmoete en hoopte dat het doodsvonnis van haar ouders die al 1 jaar opgesloten zaten niet zou worden uitgevoerd.

Dezelfde avond kwam ze langs om me te zien en had de afscheidsbrief bij die haar vader de dag voor hij doodgeschoten werd had geschreven. Ik had geen gemakkelijk antwoord klaar voor haar verdriet toen ze zich naar mij richtte en bitter zei “ hij stierf voor de Engelsen”

De volgende dagen waren eerder rustig buiten een zeldzaam moment van opwindning wanneer er Amerikaanse vliegende forten overvlogen. Er kwam elke dag iemand helpen (poetsvrouw) en die dacht dat ik een stotteraar was omdat ik bij het proberen om een gesprek aan te knopen maar moeilijk achter Franse woorden kon komen. Zij was een Poolse en geraakte uit mijn Frans ook niet veel wijzer omdat ze deze taal ook niet sprak. Ook aan haar vertelde men dat ik een neef was op bezoek.

Op het einde van de maand Juli stelde mevrouw Janssen aan de vrouw van de juwelier voor om nog twee ondergedoken bemanningsleden bij haar te verbergen. Hoewel aanvankelijk tegen haar wil was ze uiteindelijk toch akkoord. Ik keek ernaar uit om reisgenoten te ontmoeten al besepte ik ook dat er geen neefjes op bezoek kunnen blijven bijkomen en ze niet van een gelijkaardige vrijheid zullen kunnen genieten die ik heb. Er werd beslist dat ze gedurende de dag zich zouden schuilhouden op een kleine zolderkamer en enkel naar beneden kwamen wanneer de winkel gesloten is en de poetsvrouw naar huis was.

De twee bemanningsleden werden de volgende dag door mevrouw Janssen begeleid. Ze kwamen van Nederland via een ontsnappingslijn. De ene was een navigator van een Amerikaans vliegend fort genaamd Chuck en de andere, Albert genaamd was de bommenrichter van een Lancaster. Hij sprong uit boven Duitsland in de buurt van Duisburg en liep tot in Nederland waar hij in contact kwam met het verzet.

Links – Chuck is Lt. Charles A. Haupt en was navigator van de B-17 Bommenwerper “Crazy Horse” die op 21 feb 1944 neerstortte in de buurt van Emerlo in het IJsselmeer. Foto American Air Museum.

Sgt. Albert Keveren was bommenrichter van de Lancaster ND 650 PH-Y die neerstortte te Geldren- Voort ,Duitsland op 7km van de Nederlandse grens.

Ik was in de winkel toen ze binnengebracht werden en waren erg verrast toen de assistent van de juwelier op hun afstapte, zijn hand uitstak en in het Engels zei “Wel hoe gaat het”. Alles ging goed gedurende 2 dagen tot de poetsvrouw de Amerikaan vond die boven wat aan het rondwandelen was. Deze was een speciaal geval denkend dat de hele organisatie er enkel was ten voordele van hem , deed totaal geen moeite om te zich verbergen en kon ook zijn luide stem niet dempen (hij was van Queens- New York). Dit maakte de juwelier en zijn vrouw erg nerveus en zenuwachtig. De poetsvrouw werd gewaarschuwd om niets te vertellen anders zouden ze zeggen dat ze eveneens betrokken was en vermits ze een Poolse vluchteling was waren we redelijk veilig. De burens begonnen opmerkingen te maken over het lawaai komende van onder het dak (Chuck al niezend en luid pratend) en de spanning liep op met als resultaat bijna een ramp. Gewoonlijk bracht ik het eten naar boven maar de poetsvrouw had haar vrije dag dus besloten we om onze maaltijd samen te nuttigen in de kleine zitkamer achteraan de winkel terwijl de voordeur gesloten was. We zaten allemaal rond de tafel luisterend naar het nieuws in het Frans uitgezonden vanuit Londen met de volumeknop ver open. plotseling werd er hevig op de deur die tussen de winkel en de zitkamer was gebonkt. De juwelier had

het circuit van de bel afgesloten maar in zijn nervositeit vergeten de deur op slot te doen. Toen hij de deur opende stonden er plots 6 Duitsers voor zijn neus. Het geluid van de radio overstemde deze van de ongeduldige klanten tot een van deze het wachten moe was en op de binnendeur begon te bonken. Gelukkig voor ons overstemde het volume van de radio ook onze Engelse conversatie. Ze moeten alleszins het Frans gebrul gehoord hebben maar zeiden niets. Waarschijnlijk dachten ze dat het om een van hun eigen propaganda stations ging.

Na dit voorval was het maar een kwestie van tijd eer we door toedoen van een van ons , we tegen de lamp zouden lopen. Maar de situatie veranderde om 2 redenen. De eerste was dat Mevrouw Janssen door haar contacten met ontsnappingslijnen het had geregeld dat we naar Luik zouden kunnen vertrekken in een eerste stap richting Ardennen.

De 2de reden was dat de plaatselijke bevelhebbende officier verantwoordelijk voor het district te Eisden een hoofdkwartier wou in het midden van het dorp zelf en de winkel van de juwelier hiervoor had uitgekozen. Mogelijk wist hij hoe de juwelier als oud-strijder over de Duitsers dacht. Mogelijk verdacht hij deze van verzetsdaden. In ieder geval kwam hij persoonlijk het gebouw opeisen.

De juwelier zijn vrouw voerde het woord omdat haar man weg was en ik hoorde ze naar elkaar schreeuwen. Het ging er hevig aan toe en ik had al een hand aan de klink richting schuilplaats moesten ze hun argumenten verder zetten in de achterkamer. Daar wou ik echt niet bij zijn maar hij vertrok waarbij hij zijn ultimatum stelde.

De juwelier en zijn vrouw hadden 8 dagen de tijd om te sluiten en dan werd het gebouw opgevoerd. De reden die zij opgaven waren.

1. Hij hield de winkel te lang dicht waardoor de Duitsers hun horloges niet konden laten herstellen.
2. Hij knoeide opzettelijk bij de herstelling van horloges zodat ze niet te lang bleven lopen.
3. Zijn vrouw werd beschuldigd om een gewonde Duitse soldaat die vervoerd werd door het dorp te hebben uitgelachen.

Indien ze het huis hadden doorzocht hadden 3 betere redenen gevonden tot opvoering en een goed excuus om de juwelier en zijn vrouw te elimineren in plaats van de 3 zielige redenen waar ze nu mee afkwamen.

De waarheid was en ik ben er zeker van dat ze dit zelf ook wel wisten is dat.

1. De Juwelier verzoop in het werk, vele moeilijke werkjes konden niet uitgevoerd worden omdat niet alles meer beschikbaar was. Hij had geen petroleum om te reinigen en moest alles uit elkaar halen en elk onderdeel apart afborstelen. Om een beetje te kunnen doorwerken moest hij wel de winkel in de vroegste uren van de voormiddag sluiten.
2. Hij was teveel een vakman met beroepseer om een horloge moedwillig te verprutsen ook al behoorde het horloge toe aan een Duitser.
3. Zijn vrouw was niet anders zoals de meeste mensen. Een gewonde man had de sympathie van eender welke toeschouwer en ik twijfel er erg aan of eender welke vrouw in Eisden een gewonde zou hebben uitlachen, vast en zeker niet mevrouw Duchéne.

Mevrouw Janssen was er niet al te happig op betreffende de verhuis naar Luik maar we moesten vertrekken. Mijnheer Duchéne ging tegen de beslissing van opvoering in beroep bij een hoge Duitse officier maar wat de uitkomst ook was, we moesten weer op pad.

De twee ontsnappingslijnen die Chuck en Albert hadden gebracht werden gecontroleerd door Londen. Zij hadden vervalste voedingsbonnen, geld en hadden de trip naar Luik geregeld. Ik vond het heel spijtig om de lokale patriotten te verlaten die zoveel voor mij gedaan hadden en hierbij een groot risico namen. Ik weigerde om in te gaan op het voorstel van mevrouw Janssen om naar de andere kant van de grens te gaan in Nederland en op een boerderij de rest van de oorlog af te wachten.

Ik weigerde ook het voorstel van mijnheer en mevrouw Duchéne om bij hun te blijven waar ze ook naar toe zouden moeten gaan. Luik was weer een stap dichterbij huis dus naar Luik moest ik gaan. Door een probleem met mijn nieuwe identiteitskaart verliet ik Eisden twee dagen later dan de 2 anderen, dit op 10 augustus mijn 22ste verjaardag. Het transportmiddel was een stoomtram met 6 wagons op een smal spoor die langs de gewone weg liep. Eenmaal diende ik over te stappen naar een elektrische wanneer we Luik naderde. De tram van Eisden vertrok om 05.30 hr. en ik was om 04.00 hr. al op om te ontbijten. Met tranen in haar ogen nam mevrouw Duchéne afscheid en ik moest haar man volgen op een discrete afstand naar de stopplaats van de tram wat zo'n 15 min gaan was. Wanneer ik op de tram stapte moest ik uitkijken naar een jongen met een vrouw waarvan de laatste een wijde broek droeg. Zeer zeker zag ik al dat ze op het platform aan het wachten waren maar in plaats om mij te negeren en afstand te houden wat ik verwachtte kwamen ze rond mij en de juwelier staan en begonnen een kleine discussie. Dit baarde mij zorgen, het zag er zelfs verdacht uit. Wij vieren stapte vervolgens van het platform op de tram en fluisterde en het werd nog erger want plotseling verdween de jongen om terug te komen met de inspecteur van de tramlijn. Deze keek naar mij en zei 'Is dit hem?' en voor ik kon antwoorden sprong hij van het platform en gebaarde mij hem te volgen. Ik gaf de juwelier nog snel een handdruk en spoedde mij achter de inspecteur aan die me naar een werkbusje bracht. Dit busje zal vol met werknemers van de tram. Ik merkte ook dat de inspecteur zijn woord wet was en iedereen in het busje eerbied voor hem had. Hij nam me apart en vertelde mij dat hij sinds het begin van de oorlog meer dan 300 bemanningsleden naar Luik had gebracht.

Tot hier laat ik Douglas Jennings aan het woord.

Van Luik gaat het naar Seraing waar talloze bemanningsleden verborgen zaten. Hij blijft daar tot de bevrijding door de Amerikanen, vervolgens reist hij door naar Parijs waar hij op 17 december met een Dakota toestel naar Londen vliegt. Wanneer hij daar toekomt verneemt hij dat een ander mede-bemanningslid Joe Hatter de boordtuigwerkkundige een dag eerder is gearriveerd. Deze werd verborgen door Charles Geeraerts uit Lanaken.

(links Joe "Cyril" Hatter verborgen door Charles Geeraerts rechts. Foto's familie Geeraerts)

Hij krijgt er enkele weken verlof maar de oorlog is nog niet gedaan en hij wordt ingedeeld bij het 9ste Squadron waar hij nog aan 8 missies deelneemt. Bij zijn laatste missie in maart 1945 wordt zijn toestel geraakt door Flak, toch gelukt het hun nog om gehavend terug te vliegen. Hij eindigt zijn loopbaan als Flight Lieutenant en word op 8 juli 1946 na 4 jaar en 5 maanden gedemobiliseerd. Op 12 september 1946 trouwt hij met Iris.

(Foto's Marleen Paumen)

Hij is nooit vergeten wie hem geholpen heeft en keert in 1947 voor de eerste keer samen met zijn vrouw Iris terug naar België om de mensen te ontmoeten die hij oprecht dankbaar is maar ook het graf van piloot Penry Guy te As aan wie hij zijn leven te danken heeft. Hij sterft in januari 2015 in zijn 92ste levensjaar.

(Links, Iris Jennings bij het graf van Penry Guy in 1947 –Foto Marleen Paumen, rechts het graf heden)

Elk jaar worden aan de zowel de opgerichte herdenkingsmonumenten van crashplaatsen als op de talloze Limburgse kerkhoven de omgekomen bemanningsleden van neergeschoten vliegtuigen herdacht.

(Herdenking kerkhof Genk voor de omgekomen bemanning van de Lancaster ME 804- 08 Mei 2024)

*(Afvaardiging van de Gowerton School uit Wales waar piloot Penry Guy school liep.
Kerkhof As - 22 jun 2024)*

Echter, de vele verzetsmensen die met gevaar van eigen leven en waarvan sommige ook de hoogste prijs betaald hebben nl. die met hun leven, degene die overlevende van een crash geholpen hebben, daarvan lijken de meeste vergeten. Ook mensen zoals de kinderen van het gezin Paumen-Schreurs, Het echtpaar Jules Duchéne- Flor Vanderhallen of Toon Gielen om maar enkele te noemen mogen niet vergeten worden. Zij hebben wel degelijk een wezenlijke bijdrage geleverd in de strijd tegen onrecht en uiteindelijk de overwinning.

Tot Slot.

Voor de volledige geschiedenis van het 44ste Squadron alsook de Lancaster Bommenwerper verwijs ik naar het internet.

Dit artikel had ik nooit kunnen schrijven zonder de bereidwillige medewerking van volgende personen waarvoor dank.

Jan Kohlbacher, Mark en Brigitta Stevens, Jos Punie, Wim Govaerts, en Marleen Paumen.

Geraadpleegde Bronnen.

Boek – Jump Or Die, door Douglas Jennings – Tucan Books.

Boek – RAF Bomber Command Profiles – 44 Rhodesia Squadron – Chris Ward – Bomber Command Books.

Artikel – 44 Squadron Roll of Honour for the Wesseling Raid 21/22 jun 1944, blz. 4 – Alan White.

Boek – Nachtspook van Sint-Truiden – De biografie van Heinz Schnauffer en zijn bemanning – Wim Govaerts – uitgeverij De Krijger.

Boek – Kortesseem Wereldoorlog 1940-1945 Deel 1 door Jos Punie, Daniel Bogaerts en Eugéne Nicolas blz. 240-242.

Boek – The Lancaster Bomber. pocket manual 1941-1945. Air Ministry. Osprey publishing.

Boek- De doodstraf als risico – Met zijn drieën in het bos blz. 186-188 Jozef Bussels 1981.

Eisden – tijdschrift v.z.w. Stichting Erfgoed Eisden. Jg 16 nr. 2, juni 1999 – blz 10- 16.
55 jaar geleden de fatale nacht van 21-22 jun 1944 door Lucien Bogers.

Eisden – Driemaandelijks tijdschrift erfgoed Eisden jg 41 – nr. 2, juni 2024 – blz 44-57
21-22 jun i 1944 – Een fatale nacht voor het Britse R.A.F. 44 ste Rhodesia Squadron en het verhaal van heldhaftige Eisdenaren door Luc Meyvis.

Lanklaar – De Vreedsel – 22 jun 1944 – lancaster stort neer te Lanklaar.

<https://www.devreedsel.be/pages%20verhalen/Lancaster%20stort%20neer.html>

De Vreedsel – Het gebeurde in 1944 door Theo Leenders.

De Vreedsel- Een krans op het graf van piloot Neville Scholtz door Nic Merlo.

Genk – Heidebloemke jg. 50 nr.4 1991 – Crash 21-22 Jun 1944 R.A.F.- Lancaster (Langerlo) door Lucien Bogers.

As – Brochure gemeente As Herdenking WO II - 21 jun 1944- 21 jun 2014. 32blz. Na aanleiding oprichten monument aan het station van As.

Website – The Belgians Remember Them. <https://www.belgians-remember-them.eu/crash-lim-eisd2.php>.

Website – Onder de radar. <https://www.onderderadar.be/>

Website – Artikel. Ter nagedachtenis van een moedige Belgische vrouw – Martha Janssen-Leyder uit Eisden. https://noviomagus.tripod.com/large_belgian_news.htm

Website - <https://www.americanairmuseum.com/archive/person/charles-haupt>

Luc Meyvis

Niel-Bij-As - 22 jun 2024.